

Izšla ob 4 jutraj.

Stane mesečno 12-50 Din
za inozemstvo 25- —

seobvezno

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Milodroševa cesta št. 16/L
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво:
Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:
Maribor, Barbarska ul. 1.
Tel. št. 22.
Celje, Aleksandrova c.
Račun pri poštn. čokov.
zavodu št. 11.842

Ljubljana, 16. aprila.

Gospod Pašić je danes izjavil radikalnemu klubu, da je edini izhod iz situacije nova koalicijska z demokracijo. Bržčas je hotel s tem šef radikalne stranke z vso svojo avtoriteto poudariti, da se je on odločil za zopetno sodelovanje z demokracijo, kar je bilo z ozirom na razpoloženje v klubu gotovo zelo potrebno. V tem pa ne leži glavni pomen njegove izjave. Kakor danes, gosp. Pašić morda še nikdar ni tako odkrito priznal popolnega debakla svoje politike.

Meseca decembra je gosp. Pašić razgalil demokratsko - radikalno koalicijsko pod pretvezo, da demokratski klub radi gosp. Ljube Davidoviča, ki se je udeležil zagrebškega kongresa, ne nudi več dovolj jamstva za enotno politiko v smislu vidovdanske ustave. Nato je gosp. Pašić izgnal iz radikalne stranke gosp. Stojana Protića, ker je preveč sanjaril, govoril in pisal o potrebi revizije ustave. Ves čas do volitev in tudi še v času po volitvah gosp. Pašić, njegova stranka in njegova vlada ničesar niso smatrali za boljše in potrebnejše kot preganjanje in uničevanje demokrate. V Sloveniji je Ivan Hribar porabljal in zlorabljal svojo zasebno in uradno moč, da bi z intrigami in vsimi drugimi sredstvi uničil demokratsko stranko. Čudili se nismo, da je pri tem forsiral radikalno stranko, a v glavo ni šlo nikomur, da je gosp. Hribar direktno in indirektno podpiral klerikalce. Isto nalogo je vršil gosp. Činić na Hrvatskem, samo, da je tamkaj dajal potutlo radičevcem. V Srbiji in v drugih delih države pa je bilo postopanje radikalne vlade napram demokratom naravnost divjaško.

Gosp. Pašić kljub temu ni dobil pri volitvah večine, a ta poraz radikalcev je ni spametoval. Da ohranijo oblast v svojih rokah ter da uničijo svoje najresnejše in najjačše principijelne nasprotnike, demokrate, stopili so v dogovor z elementi, ki so jih sami smatrali kot protidržavne in destruktivne. Stirje plemenski separatisti - radikalci, klerikalci, radičevci in muslimani - so si, brez ozira na državne interese, delili strankarske koncepcije, pri tem pa vsak za sebe nadaljevali pogibeljne separatistične orgije. Velebsrbi so do skrajnosti razvili svojo teorijo o amputaciji, Radić svoje sanje o velehrvatski človečanski republiki ter njenem privesku, klerikalci Sloveniji.

Danes je moral gosp. Pašić v radikalnem klubu priznati, da brez demokratov v državi SHS ne gre. Brez demokratov bi morda še šlo, a brez velikih idej in načel jugoslovenske demokracije se v Jugoslaviji vladati ne da.

Težko preizkušnjo je preстал zadnje mesece in zlasti zadnje tedne jugoslovenski narod. Moralno so stali radikalci že v isti vrsti z Radićem, Spahom in Korošcem; kajti kakor ti ljudje jugoslovensko politiko premotrivo z ozkega stališča samohrvatskih, samoslovenskih in muslimanskih koristi, a ne s stališča celokupnih narodnih, državnih interesov, prav tako politiko napovedujejo za svojo stran radikalci. Tako vsaj si moremo tolažiti velebsrbske groznje o amputaciji. Morda je bilo prav, da se je vse to dogodilo, kar smo doživeli zadnje čase. Dokazana je absurdnost separatistične politike, potrjena je nemožnost Velebsrbstva, Velehrvatsva in Samoslovenstva v eni in isti državi. Največje zadoščenje imamo vsi unitaristi, da je prišlo po bridkih preizkušnjah do veljave uverjenosti, da v Jugoslaviji ne more biti kompromisa s separatizmom. Ako g. Pašić računa na pomoč demokratov, bo moral potegniti vse konsekvence predvsem iz te temeljne resnice in to ne le za druge, marveč tudi za sebe in za svojo stranko.

V tem pogledu mora docela prenehati nejasnost v politiki. Neiskrene misli vedejo le v nesigurna dejanja in v propast, kakor so se gospodje radikalci že dosedaj lahko prepričali. Le načelna, nepopolnjava jugoslovenska politika, z istimi pravicami in z istimi dolžnostmi za vsa tri plemena, vede iz kaosa, v katerega nas je zapeljal brezglavi, brezvestni in brezsrčni separatizem. Komur je v resnici za državo, bo storil vse, da se okrepi državna misel, bo žrtvoval vse, da se čim prej dvigne iz poveljnih težav ter porodnih bolečin zdajšnjih in krepka naša mlada edinstvena država.

Vlada podala demisijo

PAŠIĆ VIDI EDINI IZHOD V KOALICIJI Z DEMOKRATAMI. — NESIGURNOST MED RADIKALCI.

Beograd, 16. aprila. d. Ker se je radikalni klub izrekel proti zahtevam federalističnega bloka, je vlada sinoči sklenila podati demisijo. Kralj je demisijo sprejel in poveril dosedanje vlado z vodstvom tekočih poslov, dokler se ne sestavi novo ministertvo.

Beograd, 16. aprila. g. Današnja otvoritvena seja narodne skupščine se je vršila v znaku globoke depresije. Včerajšnji Radićev govor je bil predmet splošne diskusije med poslanci. Katastrofalni neuspeh radikalne stranke v njeni zagrebški akciji, ter posledica tega neuspeha ostavka vlade, sta obvladala splošno razpoloženje. Radićevi pomočniki, klerikalci in Spaho, ki so se, kakor je včeraj Radić sam poudarjal, udeležili današnje seje z njegovim dovoljenjem, so bili predmet pozornosti in mnogih dobrih in slabih dvotipov. Videle so jim je, da se počutijo jako neugodno. Klerikalci in muslimani so se tudi na zunanji deklaraciji kot enotna rezervna četa s tem, da so postavili svojega predsedniškega kandidata.

Jasno so se v zbornici izražale tri glavne skupščine: Na desni radikalni s svojimi turškimi in nemškimi zavezniki, na levi Radićev blok, ki po včerajšnjem shodu v Zagrebu ne zasluži drugega imena kot protidržavni blok, v centru pa močna zavedna skupina demokratov. Splošni vtis v Beogradu je danes ta, da je zadovoljiv izhod iz krize odvisen od nadaljnjega zadržanja demokratov, ki edini morejo preprečiti, da se razmere še bolj ne poostrijo in da politika, začeta 18. decembra ne dovede državo v najopasnejšo krizo. Ta vtis je tako splošen, da so se tekom popoldneva v političnih krogih raznašale vesti, da bo kralj ako ne pride do koalicijske med radikalci in demokratima, poveril sestavo nove vlade generalu in se v tej zvezi imenovali imeni vojvode Stepanovića in generala Petra Mišića. Kot bodoči ministrski predsednik je na seji radikalnega kluba, ki se je vršila danes popoldne, Pašić odkrito izjavil, da po njegovem mnenju ni drugega izhoda, kakor koalicijska z demokracijo.

Vest, da se je nocoj vršila seja ministrskega sveta, katere se je udeležil tudi Pribežević, ki da je bil danes eno uro pri kralju, ni resnična. Dosedaj so službeni razgovori o sestavi nove vlade med radikalci in demokratima niso vršili. Razpoloženje v demokratskem klubu je po krah radikalne politike naravno zelo povzdignjeno in se je javljalo mnenje, da bi morali razplet krize vzeti demokraci v svoje roke. Na drugi strani poizkuša nepomirljiva skupina v radikalnem klubu zastopati mnenje, da naj radikalci skušajo dobiti ponovno homogeno radikalno vlado.

Otvoritevna seja narodne skupščine

«HVALJEN ISUS I MARIJA!» — VOLITEV ZAČASNEGA PREDSEDNIKA. — ODGODITEV SKUPŠČINE.

Beograd, 16. aprila. r. Ze ob 10. uri popoldne so se pričeli zbirati poslanci v skupščini. Najprej sta prišla Radićeva disidentna, poslanca Kordić in Milinarić, ki sta bila izvoljena v mostarskem okrožju. Vseda sta se na skrajni leviči za zemljoradnike. Demokrati so zasedli levo, radikalci pa centum; za radikalci džemijetovi, na desnici Spahovi, na skrajnem krilu pa klerikalci. Ob prihodu radikalov so klicali zemljoradniki: Proč s policijo in ubijajte! Demokrati so pozdravili radikalce z vzkliki: «Hvaljen Isus i Marija! Živio Radić!» (Običajni pozdravi na radičevskih skupščinah. Op. ur.). Spahovi so prišli brez fesov.

Poslanec Dragović je predlagal za otvoritev seje za predsednika kot najstarejšega poslanca Tomo Oraovca. Poslanec Oraovac je prevzel predsedništvo in predlagal poslanca Vukosavljevića, Stjepana Kobasice, Kokanovića in dr. Janjića začasne tajnike. Po izročitvi overovnic je sledila volitev začasnega predsednika skupščine. Dobili so: radikalci dr. Dušan Peleš 128, demokrat dr. Peleš 47, zemljoradnik Voja Lazić 10, kandidat revizionističnega bloka dr. Hrasnica 41 glasov, trije glasovi so bili prazni. Izvoljen je bil torej dr. Peleš, za katerega so glasovali radikalci, džemijetovi, Nemci, Rumuni, radičevska disidentna in poslanec arabe stranke. Ko je dr. Peleš prevzel predsedstvo, burno pozdravljen od radikalov, so ga demokraci in zemljoradniki ironično pozdravljali: «Hvaljen Isus i Marija. Živio glavni agitator za sporazum z Radićem!» (Tudi dr. Peleš je bil, kakor znano v Zagrebu, da bi se pogajal z Radićem. Ured.).

Dr. Peleš je imel nekaj programatičnega govor, ki pa so ga demokraci preki-

nem klubu zastopati mnenje, da naj radikalci skušajo dobiti ponovno homogeno radikalno vlado.

Ker skupščina nima definitivnega predsednika, kralj tokrat ni zahteval parlamentarnega nasveta glede designacije bodočega ministrskega predsednika. Popoldne je bil Pašić dolgo v avdicijci pri kralju. Popoldne se je splošno govorilo, da je Pašić že dobil zopet mandat za sestavo vlade, kar pa ni res. To dejstvo je izzvalo med radikalci precejšnje razburjenje. Kralj je sklenil, da pokliče pred definitivno odločitvijo k sebi tudi drugače razne ugledne politike. Kot prva sta bila nocoj zasllišana ministra dr. Ninčić in Trifković.

Radikalne kalkulacije.

Beograd, 16. aprila. g. Radikalci so imeli danes popoldne sejo, katere se je udeležilo tudi 13 muslimanskih poslancev, 1 poslanec srbske stranke in 1 poslanec rumunske stranke. Pašić je takoj po otvoritvi seje javil klubu demisijo vlade ter obrazložil, kako ni bilo drugega izhoda iz situacije, in poudarjal, da ostane sedaj kot edini izhod koalicijska z demokracijo. Ker je bil med tem Pašić poklican na dvor, se je seja odgodila.

Zvečer so se sestali radikalni ministri na konferenco, na kateri so razpravljali o osnovi, na kateri bi bila mogoča koalicijska z demokracijo. Kakor čujemo, so se formulirali predlogi, ki naj se stavijo demokratom. Radikalci razglajajo, da bi v slučaju, ako bi se koalicijska z demokracijo ne posrečila, dobil Ljuba Jovanović mandat za sestavo homogene radikalne vlade.

Eden radikalnih prvakov je označil razpoloženje v radikalnem klubu sledeče: «Mi smo takoj po volitvah uvideli, da sami ne moremo delati v parlamentu. Treba je bilo torej poiskati političnega pomočnika in Pašić je dobil od vlade pooblastilo, da se pogaja s šefi posameznih skupin. V ministrskem svetu so člani vlade obrazložili svoje mnenje, da bi kazalo, najprej pogajati se z Radićem, češ saj se lahko pristane na nekatere njegove zahteve, ki realno nič ne pomenijo. Zastopnikom te ideje v vladi se je posrečilo prepričati večino v ministrskem svetu o koristnosti in o sigurnem uspehu te akcije, in tako so se pričela pogajanja v Zagrebu, katerih potek je itak znan. Sedaj pa, ko ni drugega izhoda iz situacije, kot ponovna koalicijska z demokracijo, isti ljudje, ki so bili prej tako vneti za sporazum z Radićem, nočejo priznati potrebe koalicijske z demokracijo ter na vso moč intrigujejo v klubu proti njim, ne oziraje se na potrebe države.

njali s klici: «Vi nimate pravice držati programatičnega govora, ker ste samo začasni predsedniki».

Ministrski predsednik Pašić je takoj nato izročil dr. Pelešu akt o ostavki vlade, ki ga je prečital sekretar in se glasilo: «Predsedništvo narodne skupščine! Čast mi je izvesti, da je kraljeva vlada, ki sem ji imel čast biti predsednik, podala Nj. Vel. kralju dne 15. aprila ostavko, kar je po izvršenih volitvah smatrala za svojo parlamentarno dolžnost. Kralj je sprejel ostavko in blagovolil poveriti nadaljnjo vodstvo poslov dosedanjim članom kabineta do sestave nove vlade. Ministrski predsednik Nikola Pašić».

Po preditjanju tega akta so demokraci klicali: To bi morali storiti že prej. Poslanca dr. Peleš in Voja Lazić sta se oglašila k besedi, toda dr. Peleš je takoj zaključil sejo in naznanil, da skliče prihodnjo pismenim potom.

FEDERALISTI SNUBIJO NEMCE.

Beograd, 16. aprila. p. Pred otvoritvijo narodne skupščine sta bila danes popoldne dr. Spaho in dr. Korošec v klubu nemških poslancev. Poskušala sta, da jih pridobita za svoj blok. Nemci na to niso mogli pristati, ker so se že zavezali, da bodo glasovali za radikalnega predsedniškega kandidata.

NEVELJAVNA MANDATA DVEH SPAHOVCEV.

Beograd, 16. aprila. r. Pokrajinska uprava v Sarajevu poroča, da nosilec Spahove liste za banjaški okraj Ajanović nima predpisanih 90 let starosti, ravnotako tudi ne Spahova poslanca Alić in Kurbegović. Verifikacijski odbor bo moral ta dva mandata razveljaviti.

Radićevska skupščina v Zagrebu

RADIĆ NAPOVEDUJE BOJ NA VSE STRANI. (Poročilo glej na 2. strani!)

Besedilo propadlega zagrebškega sporazuma

UKINJENJE IZVEDBE USTAVE. — REVIZIONISTIČNA VOLILNA VLADA. — KRALJEVSKI PRINC KOT HRVATSKI BAN.

Zagreb, 16. aprila. r. Današnja «Riječ» priobčuje besedilo načrta o sporazumu, kakor so ga zasnovali v Zagrebu na pogajanjih med federalisti in radikalci. Vsebine Radić na nedeljski skupščini ni hotel objaviti, češ da je radikalcem obljubil molčečnost. Besedilo se glasi:

- 1.) Na vladi ima ostati homogeno radikalna vlada, ker da je ona jače garancija za izvedbo sporazuma, kakor vsaka druga koalicijska vlada.
- 2.) Sistirati se mora izvršitev vidovdanske ustave.
- 3.) Na Hrvatskem ima ostati pokrajinski namestnik Čimić z naslovom: «Vršilec banške dolžnosti» Vsa poverljiva mesta dobe člani Hrvatske zajednice. Dr. Lorković postane minister brez portfelja za Hrvatsko in vrši kot tak kontrolo nad Čimićem.
- 4.) Dr. Korošec in Spaho gresta s svojimi poslanci v Beograd, HRSS pa odpošlje v Beograd pod vodstvom poslanca Jajzabetića 15 — 20 poslancev, ki bodo kot rezervna radikalni vladi v slučaju potrebe.

5. V roku šestih mesecev se mora sporazum med radikalno stranko in Radićevsko stranko sestaviti besedilo revizije ustave, za katero bodo glasovali v skupščini Radić, radikalci, klerikalci in muslimani. Nato se sestavi koalicijska vlada iz teh strank, ki izvede volitve za revizijo ustave.

6. Revidirana ustava vzpostavlja bansko čast, ki jo dobi član kraljevega doma. Hrvatska brez Dalmacije in Bosne dobi avtonomijo. Na čelu uprave bo banški namestnik in pa bansko veče kot nekak ministriški svet. Instalacija bana, člana kraljevega doma, se izvrši na svečan način v Zagrebu.

Nemški zunanji minister o odnošajih s Francijo

NAČELNA PRIPRAVLJENOST NEMCIJE K SPORAZUMU.

Berlin, 16. aprila. s. Ob priliki razprave o proračunu zunanjega urada je imel zunanji minister Rosenberg danes v parlamentu izrpen govor o reparacijskem problemu in vpadu Francozov v ruhrsko ozemlje. Zahvalil se je inozemskim Nemcem za vso dejansko pomoč in izjavil, da bo izid neenakega boja v Poruhru in Porenju svetovno-zgodovinskega pomena. «Če se posreči Franciji», je nadaljeval, «pristisniti nemško ljudstvo na tla, potem je dokazano, da odločuje v svetovni politiki samo militarizem. Če pa se izkaže, kar upamo, da je razoroženo ljudstvo nepremagljivo, je jasno, da ima ta tudi vojna in vojaška sila svoje meje in velja volja naroda, oprta na razum in pravico, več kot tanki in strojnice».

O dosedanjih reparacijskih pogajanjih je izjavil Rosenberg: «Sedanja vlada se je dne 14. novembra 1922 obrnila s posebno noto do Bonar Lawa, ki naj bi s praktičnim študijem položaja našel ugodno rešitev. Predlog je bil odklonjen. Nato je vlada poskusila na gospodarskem in političnem polju. Tudi ta predlog je bil odklonjen, oziroma ni bil pripuščten k razgovoru v Parizu. Načrt državne sekretarja dr. Bergmanna, po katerem naj bi Nemčija plačala 80 milijard zlatih mark, od Francije ni bil sprejet. To je bilo največ, kar bi mogla izvršiti. Med tem pa je obstala vsled vpada Fran-

cozov v naša najjačja industrijska središča vsa produkcija in smo utrpeli tam velikansko škodo. Naša plačilna zmoglost se je s tem še znatno zmanjšala. Nemčija je pripravljena delati in se žrtvovati za svoje reparacijske obveznosti, kolikor je v njeni moči. Dokler pa Francija nadaljuje svoje uničevanje, se plačilna možnost Nemčije ne da več ocenjevati».

O Loucheurjevih predlogih je Rosenberg izjavil: «Načrti, ki govore o ustanovitvi samostojnih renskih držav ali izročitvi uprave neki mednarodni organizaciji, gredo preko verzajske pogodbe in se o njih ne da razpravljati. Nobena nemška vlada ne bo pristala na take predloge. Porenje in njegovo prebivalstvo je in ostane nemško. Ravnotako nesprejemljivo je vsako drugo vmešavanje v suverenost Nemčije».

Minister se je nato bavil z včerajšnjimi izjavami Poincareja v Dunkerqueu, ki ne priča o nikaki spravičnosti na francoski strani in končal svoj govor z besedami: «Nemška vlada ne bo žrtvovala izboljšanja trenutnega položaja nenuške bodočnosti. Zavest, da bomo boj za bodočnost in za poznejše generacije, nam bo dajala moči, da prenesemo tudi to trdo preizkušnjo». — (Zivahno odobravanje).

Seja celjskega obč. sveča

Celje, 16. aprila.

Župan dr. Hrašovec odprl ob 18. uri občinsko sejo, ki je topot dobro obiskana ter opraviš odsotnost nekaterih obč. svetnikov. Overovatelja zapisnika imenuje obč. odbornika Strupija in Leskovška. Poroča nadalje o preureditvi uradnih prostorov na mestnem magistratu, ki so sedaj praktično razdeljeni na posamezne referente. Tudi registratura mestnega urada se je vzorno uredila. Pri namestništvu v Gradcu so se svojočasno deponirali zgodovinsko in arheološko važni akti celjskega magistrata, ki jih je sedaj mestna občina dobila nazaj.

Na dnevnem redu sta predvsem dve važni zadevi: redukcija uradništva mestnega magistrata in regulacija prejemkov mestnih uslužbenecov. O tem poroča obširno referent personalnega odseka prof. Mravljak. V proračunski debati 4. januarja 1923 se je sprejela med drugim resolucija, ki naroča županstvu, da izvrši redukcijo mestnega uradništva. Ker se je pa po izrpenem poročilu uradnega predstojnika o zaposlenosti posameznih uradnikov izkazala potreba, da se v interesu zadovoljivega poslovanja magistrata urada dosejeda število uradništva pridrž, sklene občinski svet za enkrat redukcijo v staležu uradništva opustiti. Po predlogu personalnega referenta prof. Mravljaka se povišajo s 1. marcem 1923 celokupni mesečni prejemki mestnega uslužbenstva za 40 odst., upokojenecem za 25 odst., trem pogodbeno nastavljenim uradnikom za 50 odst. S tem povišanjem je mestna občina pokazala, da zna vpoštevati težke življenske

razmere svojih nameščenecov, ki bodo dobivali odsej za 40 do 50 odst. višje prejemke kot njihovi stanovski tovariši v državni službi. Nižje uradništvo je še mnogo na boljšem, ker so se tudi njemu povišali prejemki brez vsalnih pridržkov. Obširna debata se je razvila o tem predlogu. Ostro in odločno je nastopil proti predlogu edino le dr. Ogrižek imenom kluba SLS, za predlog referenta so glasovali gg. Prekoršek (JDS), Leskovšek (SSJ), Zabkar (NSS), dr. Kalan in dr. Božić (JDS). Proti predlogu je glasoval celokupen klub SLS (med njimi dva državna nameščenca), ves ostali obč. svet je glasoval za predlog referenta. Obljube klerikalne autonomije že poganjajo prve cvetove.

Glede poviška plač nameščenecov pri mestnih podjetjih in ostalih uslužbenecov se bo sklepalo v posebni seji. (Seja se še nadaljuje).

KRALJICA ODPOTOVALA V DALMACIJO.

Beograd, 16. aprila. r. Nocoj ob po. 10. se je kraljica Marija z manjšim spremstvom odpeljala v Bakar. Na kolodvor jo je spremljal kralj Aleksander. V Vinkovcih se kraljici pridružil njena mati, rumunska kraljica. Od Bakra bosta kraljici nadaljevali vožnjo v Dubrovnik po morju.

NAGRADA DR. ZUPANIČU.

Beograd, 16. aprila. g. Beograjski listi prinašajo vest, da bo dr. Zupanić postal državni podtajnik v ministertvu prosvete. Supilo bo ostal zbirno se minister.

Najboljši slovenski dnevnik je «Jutro»!

Radićevska komedija v Zagrebu

BRATENJE Z NEMCI IN BOLJŠEVIKI. — HUJŠKANJE NA VSE STRANI. — DVOMLJIVI POKLONI SLOVENSKIM KLERIKALCEM.

Zagreb, 16. aprila. r. Včerajšnja, s toliko nervoznostjo in tolikim zanimanjem pričakovana velika Radićeva skupščina, je končala brez vsakega incidenta. Od blokaških listov napovedano število 160.000 udeležencev, se je znižalo na 12.000—15.000 oseb, večinoma seljakov iz pokrajine. Meščanstvo je le v jako nezanimajočih številih prisostvovalo zborovanju. Ker Zagreb ni bil v zastavi, kakor je zahteval »Hrvat«, je Radić vehementno napadel Zagrebčane in opozarjal seljake, naj si dobro zapomnijo vse hiše, na katerih vihrijo zastave in na katerih ne. Zagreb, je rekel Radić, samo zato ni izobesil zastav, ker se boji Beograda, kakor se je poprej bal Budimpešte in Dunaja, in pa, ker je v mestu vse polno čifutov, ki jih bo treba izbatinati brez batina. Na zborovanje je vladalo ves čas nekako pritaženo nerazpoloženje in tudi govorniki niso bili sprejeti z onim navdušenjem, kakor običajno. Karakterističen je dogodek, da so Radićevi prijatelji ponovno morali s tribune opozarjati narod, naj se ne razgovarja, češ, da govori Radić. Radić je imel mase s početka še v svojih rokah, vendar pa je pozneje izgubil kontakt z njimi. Ljudje so se ga naveličali poslušati, posebno, ker niso slišali ničesar resnega, ampak samo vezanje otrobov in psovanje prekinjek. Hrvatska inteligenca, ki je sicer v malem številu prisostvovala skupščini, je bila po Radićevem govoru silno deprimirana, čeprav je nazval Radić zajedničarsko inteligenco »lovorovo vejico na republikanskem deblu HRSS«. Masa poslušalcev je bila zlasti nezadovoljna z nejasnim Radićevim poročilom o rezultatu pogajanj z radikalno stranko.

Skupščina se je vršila na borongajskem pašniku. Radić dežja, ki je padal do 11., so bila tla jako premočena in so se zborovalci naravnost kopali v blatu. Seljaki so prihajali v skupinah od zadnje postaje pred Zagrebom. Govorniška tribuna je bila ovita z zelenjem in zastavami, naokrog pa so bili postavljeni šotori, krčme itd. Vse je izgledalo, kakor kako žegnjanje. Narod je prihajal z zastavami, npevajajoč večinoma cerkvene pesmi.

RADIĆEV GOVOR.

Zborovanje je otvoril podpredsednik HRSS, dr. Maček, ki je podal takoj besedo Stjepanu Radiću. Radić je že uvodoma prišel prav po pasje napadati radikalno stranko, češ, da je volje prirode, njen mozeg, Ljuba Jovanović pa »politični magarac«. V svojem govoru se je dotaknil tudi kralja, in sicer na način, ki ne spada v javnost. Rekel je med drugim: »Srbi mislijo, da more priti do sporazuma le tedaj, ako ves hrvatski narod dvigne tri prste v zrak, se odpoje svojemu republikanskemu prepričanju in prizna vsiljeno mu kraljestvo. Toda hrvatski narod nikdar ne bo priznal kraljeve vlade v Zagrebu, ker je kot republikanski narod ne more priznati. Kralj more biti samo simbol mednarodne zajednice, vendar pa to še ne pomeni, da tudi mora biti. Nikdar ne bomo trpeli, da bo v Zagrebu kraljeva vlada in da ji bomo mi dajali vojske in davke, posebno pa ne kralju, ki ga nismo izvolili sami.«

Zivela slovenska republika!

O muslimanih se je izrazil Radić precej skeptično, pohvalil pa je silno dr. Korošca, češ, da se je takoj, ko je opazil, da hočejo hrvatski republikanci v Slovenijo, da organizirajo slovenski narod ne kot tlačane in slugo, ampak kot svobodni narod. Korošec sam oprijel tega posta. (Klic: »Zivela slovenska republika! Zivel dr. Korošec!«)

Obratništvo z Nemci in boljševiski.

Razpravljajoč o mednarodnem političnem položaju je Radić izjavil, da so Italijani okretni, ne pa pametni, Francozi naobraženi, ne pa modri, sicer se ne bi spustili v ruhrsko akcijo. Pametni so samo Nemci in Rusi in mali hrvatski narod bo krepko vztrajal ob straneh teh dveh velikih narodov, posebno ob strani Nemcev. Kajti, ko bodo oni sprejeli v Zvezo narodov, bodo mogli povedati svetu, da je Zagreb evropska kulturna prestolnica, ker je izvolila za svoja poslanca dva radićevca.

Pogajanja z radikalci.

O aktualnem vprašanju sporazuma z radikalno stranko je Radić izjavil, da bi Srbi hoteli, da on podpiše sporazum in dobi zato nekaj portfeljev. »Toda mi se ne moremo odreči svojemu republikanskemu prepričanju in postati naenkrat kraljevi pandurji. — S srbskim narodom se ne bo težko sporazumeti, toda v Beogradu je na krmilu cencarsko-bankarska banda 50 ljudi, ki grozi hrvatski republiki s silo. Mi ne maramo postati kakšna pokrajina, kateri bi vladal kak »trotilič« ali »tutleak«. Ako pošljejo nad nas vojsko, imamo tudi zanjo medicino, ki pa ji še nečemo povedati imena. Iz radikalnih krogov prihajajo glasovi, da se radikalni ne bodo več pogajali z nami. Pa hvala lepa tudi za to, ker so se pogajali dosedaj. Pribeževiti misli, da se z nami sploh ni treba pogajati. On

nas sploh noče videti v Beogradu. Prve volitve so bile za nas mali manevar, druge srednji, tretje bodo pa veliki manevar, ker bomo postavili naše kandidate od Subotice do Prilepa in od Maribora do Kotora. Mi za enkrat ne gremo v Beograd, pojdemo pa sporazumno z nami spahovci in klerikalci, ki pa dobe istotako pri prvi priliki ukaz, da zapuste skupščinsko dvorano in beograjske hotele. Radić je zaključil svoj govor z besedami: »Zivela Hrvatska, živel seljački narod!«

Za Radićevim govorom so se predstavili poslanci njegove stranke, med njimi tudi nemški poslanec Schobla-cher iz Srema, ki je bil izvoljen na Radićevem programu in mu obljubil večno zvestobo, izražajoč simpatije nemškega naroda za njegovo politiko. Imenoma hrvatske zajednice je bivši zagrebški župan Srkulj obljubil, da ostane zvest Radiću.

Zaključno besedo je imel zopet Radić, ki je predložil sklepe, sklenjene na plenarni seji njegovih poslancev. Prečital je poslanec zapisnik, podpisan od predstavnikov revizionističnega bloka in radikalni delegati. V tem zapisniku je navedeno natančno, kaj morata Pašić in beograjska vlada izvršiti kot predpogoja za sporazum s hrvatskim narodom. Radić je izjavil, da o teh pogojih ne more ničesar povedati, ker so mu to zabranili radikalci. Stoji pa vsekakor dvoje: Radikalci so obljubili, da uvedejo normalno življenje in ustavno svobodo in da ne bodo rabili sile. Priznali so s tem indirektno, da sedanja vlada ni ustavna, da dela s silo in da republikanci ne uživajo državljanske svobode. Za Hrvatsko je pogoje diktiral Radić, za Slovenijo Korošec, za Bosno Spaho. Kadar bodo ti pogoji izpolnjeni, potem šele bodo mogoča nadaljnja pogajanja z radikalci. Radikalna delegata sta takoj po prihodu v Beograd izročila eksperimentalni zapisnika Pašiću, ta pa ga je kratkoma vtaknil v žep.

Radić je dalje izjavil, da je bilo na sobotni seji zaupnikov »njegove stranke« sklenjeno, da se poslanci dr. Drin-ković, Kordić in Mlinarić proglase kot politično nepošteni, ker so na goljufiv način prišli do mandatov. Zato se njegova stranka ne bo razgovarjala z nobeno, ki bi stopila v stik s temi tremi poslanci.

Nato je Radić vehementno napadel zagrebškega pokrajinskega namestnika Čimića, češ, da mu je telefoniral, da se je pred Pripičev palačo zbralo okoli 300 ljudi, ki naj jih on razene. Čimić je po njegovem mnenju dvjvak in on bi samo želel, da bi postal še »šintar«. Skrajno surovo je Radić blatił tudi društvo »Hrvatske žena«, češ, da se je ponudilo, da bo prodajalo slike Matije Gubca, potem pa so razne frankovske frajlice izjavile, da ne bodo delale za Radića in njegovo republiko. Radić je pozval zborovalce, naj članice »Hrvatske žena«, kadar jih srečajo, nanežajo z metlo.

Ob 13. je bilo zborovanje zaključeno. Ob 16. se je vršilo še manjše zborovanje v dvorani »Hrvatskega Sokola«, na katerem so govorili razni poslanci Radićeve stranke.

Politične beležke

+ Gospodarsko in izobraževalno društvo za dvorski okraj v Ljubljani ima dne 26. t. m. ob 20. uri v društvenih prostorih pred Igriščem št. 2 svoj redni občni zbor.

+ Celjska krajevna organizacija JDS priredi zopet svoj redni politični sestanek v sredo ob pol 9. zvečer v restavraciji Narodnega doma.

+ Zanimivo glasovanje klerikalcev. V včerajšnji prvi seji narodne skupščine so klerikalci pokazali, koliko je bila vredna njihova volilna agitacija za srce Jezusovo. Četudi so bili v »federalističnem« bloku s svojimi 21 poslanci najmočnejša skupina, vendar so zatajili svoj volilni program ter z njim Jezusa in se odločili za Mohameda. Pri volitvah predsednika parlamenta so namreč glasovali za mohamedanec Hrasnico. Menda so storili to zato, ker je gosp. Hrasnica beg in kot tak zastopnik veleposestnikov, ki so proti agrarni reformi, kakor gospodje katoliški škofje.

+ Radićeva zafrkacija dr. Korošca. Dočim je Radić na svojem nedeljskem zboru bil zelo oduren in je metat okoli sebe psovke kakor orehe, je bil napram dr. Korošcu fin, četudi mu je prizadejal s svojo pšico globoko rano. Povedal je hrvatskemu seljaku brez okraska, da je dr. Korošec zlezal pod njegovo gospodstvo iz samega strahu pred njegovo organizacijo v Sloveniji. Radićevci so klicali: »Zivela slovenska republika!« pri tem pa mislili na Radićeve republikance v Sloveniji, ker na Koroščeve monarhiste niso mogli misliti.

+ Novi radikalni poslanci. V soboto se je vršila v radikalnem klubu razprava o ostavkah radikalnih poslancev, ki so bili večkrat izvoljeni. Mišević je odstopil v Bihaču in pride na njegovo mesto radikalni invalid

Manojlo Lučević. V sremskem okrožju odstopi minister pravde dr. Laza Marković, na njegovo mesto pride dr. Mišailović iz Vinkovcev. Pašić obdrži svoj mandat v banjaškem okrožju, Ljuba Jovanović odstopi v južni Dalmaciji in pride na njegovo mesto dr. Štambuk.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Torek, 13.: Koncert Balabana. Izv. Sreda, 18.: »Črešnjav vrt«. E.

Ljubljanska opera.

Torek, 17.: »Carostelec«. B. Sreda, 17.: »Janko in Metka«. D. Četrtek, 19.: »Seviljski brivci«. A.

Mariborsko gledališče.

Torek, 17.: »Velika noč«. C in kupon. Četrtek, 19.: »Svatba Krečinskega«. B. Premjera.

G. Mihajlo Marković, član narodnega gledališča, gostuje tekoči teden v Ljubljani v vseh predstavah »Hasanaginice« in v nedeljo v »Revizorju«.

Gospa Vilma Thelery-Kavčnikova po je v beograjski operi kot gost v tork drugi »Carmen« in v četrtek prvič Azuceno v »Trubadurju«.

Koncert Aleksandra Balabana, priljubljenega baritonista ljubljanske opere, se vrši danes ob 8. uri zvečer v dram-skem gledališču. Na sporedu je poleg znamenitih baritonskih opernih arij velenimiv in za naše koncertno občinstvo popolnoma nov izbor modernih ruskih pesmi za bariton in klavir. Na klavirju spremlja prof. Aleksander Ruč.

Komorni večer v Trzinu. Meščanska šola v Trzinu priredi danes ob pol 8. uri zvečer v šolski telovadnici komorni večer treh mladih umetnikov, ki študirajo v Berlinu. To so gg. Anton Šubelj, Ivo Gabrček in Stane Melihar.

Groharjevo razstavo v Mariboru, na kateri gostujejo tri zagrebške umetnice, je do včeraj obiskalo kljub ugodni kritiki komaj 150 ljudi. Zato so razstavo podaljšali in stane vstopnina samo dva dinarja. Razveseljuje pa je dejstvo, da so lepo razstavo korporativno obiskale vse mariborske srednje in celo meščanske šole z učitelstvom. Mladini so mariborski umetniki poljudno razlagali umetnine in pomen umetniških razstav.

Akvareliska gđ. Mladiceva ima razstavljen v Ljubljani v izlozbi trgovine Bonač tri uspele akvarele: »Učka gor«, »Večer na Šipanu« in »Klopinski jezero«. Slike so vedre in zračne, odlikuje jih lastna tehnika in živahna barvenost. Gđ. Mladiceva se je učila akvarelirati pri dunajskem slikarju Olbrichu, pa si je pridobila dokaj samostojnost. Slikar Matija Jama priredi razstavo svojih del v Ljubljani takoj, ko se zapre razstava del Dolinarja in Bucika.

Lajčevčev psalm XLI.—XLII., o katerem je »Jutro« že obirno poročalo, se bo izvajal prvič dne 6. maja v Ljubljani. Obenem se bo izvajala tudi Beethovnova VIII. simfonija. Dirigiral bo gosp. Niko Strmec.

Sokolstvo

Telovadna akademija naraščala in deca Sokola Ljubljana se je vršila v soboto večer v telovadnici Narodnega doma. Proste vaje moškega naraščaja so bile prav dobro izvajane in so pokazale dobro izvežbanost mladeničev. Lepa kombinacija je bil nastop in odstop k prostim vajam. Še boljše je bil predvajanje boksa, ki so ga izvajali v lepih oblikah štirje naraščajniki, lepo razviti mladitje. Za strunne vaje so želi velik aplavz. Pri jušnem skoku je bilo opaziti nekaj dobrih skakalcev, ki so z lepimi skoki pokazali dobro navežbanost. Tudi visoke skupine, ki jih je izvajal moški naraščaj, so bile kaj učinkovite in dobro naučene. Izvajali so jih na taki godbe jako strumno. Končno je nastopil moški naraščaj še s posebnimi prostimi vajami, ki so se končale z lepo skupno. Moški naraščaj je vodil br. Černe Viktor, ki zasluži vso pohvalo za nesebično delo. Tudi nastop ženskega naraščaja z ritmičnimi vajami s palicami je bil lep. Učinkovita kombinacija vaj je naravnost očarala občinstvo, zlasti, ker je bila izvedba zares dobra. Poleg tega so nastopila dekleta tudi na dveh konjih z lepimi skoki, ki so jih izvajale naraščajnice z vso eleganco. Da je bil vzpored peštrejši, je nastopila tudi ženska deca z vajami na gredi in moška deca s skoki čez kozo. Akademija je pokazala, da Sokol prav dobro goji telesne vaje mladine, zato bi zaslužile take prireditve boljši obisk nego je bil pri tej akademiji!

Sokol Ljubljana priredi, pričeni s četrtno tega tedna, ciklus predavanj o programu, zgodovini in organizaciji Sokolstva ter predavanja o naši državi in zgodovini našega trojednega naroda. Predavanja se bodo vršila ob četrtnih na galeriji telovadnice v Narodnem domu, vsakokrat točno ob pol 21. Prvo predavanje ima v četrtek, dne 19. aprila 1923, ob pol 21. uri, br. E. Qangi in sicer o »sokolski ideji«. Bratje, sestre in naraščaji, udeležite se polnoštevilno prosvetnega dela! Zdravo! — Predsednik prosvetnega odseka.

Sokol I. v Ljubljani obvešča svoje članstvo o sklepih zadnje odborove seje: Članice se morajo do 26. leta udeleževati redne sokolske telovadbe. O izjemah (telesne hibe, tehtni poklici, držki) sklepa odbor. Tozadevne opravičbe moralo biti podane z verodostojnimi

dokazili pismeno na odbor do 1. maja. — Jeseni se prično za članstvo obvezna predavanja o sokolski misli in organizaciji. Nato sledijo za člane obvezni idejni sokolski izpiti. Za vrstni red izpitov bo merodajna starost in presoja glede dovoljne poučenosti o nalogah Sokolstva. — Nove odredbe se bodo posebno dosledno in strogo izvajale v vrstah mlajše sokolske generacije.

Delovanje mariborskih slov. obrtnikov

(Iz poročil na občnem zboru Slovenskega obrtnega društva.)

Maribor, 15. aprila.

Danes se je vršil v Narodnem domu občni zbor mariborskega Slovenskega obrtnega društva, ki je postalo tekom svojega triletnega obstoja važen narodno-gospodarski činilaj ne samo v Mariboru, ampak v celi mariborski oblasti. Vsi slovenski obrtniki so itak vsled zakonitih določil včlanjeni v svojih strokovnih obrtnih združenjih, kjer se korak za korakom borijo z nemško premočjo za uveljavljenje domačega življa in narodnega jezika. Slovensko obrtno društvo pa združuje poleg tega vse slovenske narodno zavredne obrtnike in deluje narodno-gospodarsko, kakor tudi strokovno. — Sedaj že šteje 234 rednih in 14 podpornih članov. Poleg tega pa so ustanovili v Mariboru klerikalci svojo strankarsko Obrtno zvezo, kjer pa je v odboru tudi neki zagrizeni nacionalni Nemec, ki je ob volitvah celo kandidiral na nemški kandidatni listi (Julius Glaser) in torej tle Obrtno zvezo ni mogoče smatrati kot slovenske, ampak izključno kot klerikalno strankarsko organizacijo. Tem važnejše je zato stališče in delovanje nestrankarskega »Slov. obrtnega društva«.

Delovanje društva je bilo v minulemu letu pod spretnim vodstvom brivca Frana Novaka zelo živahno. Ima svojega uradnika-tajnika, gosp. Franjo Kenda, na Aleksandrovi cesti pisarno s telefonom in pisalnim strojem. Priredilo je v minulemu letu »Kongres jugoslovanskih obrtnikov«, pet sestankov in trije za obrtnike važnih predavanj, tri ankete zastopnikov obrtništva in — kot najvažnejše — izvršilo ogromno narodno gospodarsko delo s prireditvijo »Pokrajinske obrtne razstave v Mariboru«. Razstava je imela popoln moralen uspeh, slabši je bil gmetni.

Marljivo je društvo posredovalo za svoje člane pri oddajah del, v stanovanjskih, davčnih in raznih obrtnih zadevah, ter nudilo članom v okrog 300 slučajih važne informacije. Čevljarjem je oskrbelo društvo prikojevalni tečaj s pomočjo urada za pospeševanje obrti, za nameravani knjigovodski tečaj, pa se je žal oglasilo samo 15 udeležencev.

Obrtno-nadaljevalni šolam je posvečalo društvo vso pozornost, bilo v stalnem stiku z nadzornikom in učitelstvom ter oskrbelo nagrade učencem. Pri južni železnici in drugih važnejših institucijah je društvo interveniralo za oddajo del narodnim obrtnikom; ravno tako tudi v raznih zadevah pri narodnih poslancih vseh strank. Protestiralo pa je proti predlogu poslanca Zebota, ki je zahteval, naj bo zidarska obrt prosta, ker bi se s tem politični manevar poslanca Zebota podpiralo že itak razpaslo šušmarstvo.

Pri raznih narodnih akcijah in prireditvah je društvo po delegatih sodelovalo n. pr. pri proslavi 60letnice Slovenske čitalnice, odbornik Vlasie je nabral 2040 kron v korist gladujočim v Rusiji itd. Pri vseh važnejših gospodarskih dogodkih je društvo zavzemalo odločno stališče v korist obrtništva, pošiljalo memorandume, nasvete in proteste uradom, svoje zastopnike na razna obrtna zborovanja, celo v Bakar in Sarajevo, in je tudi samo priredilo obrtniški shod v Beltincih v Prekmurju. Glede importiranja kvalificiranih delavcev iz inozemstva je društvo stopilo ponovno v stik z Državno borzo dela. V posebni knjigi se vodi evidenca slovenskih zasebnikov in podjetij, ki oddajajo dela Nemcem mestu našim ljudem. Društvo v takih slučajih tudi primerno intervenira.

Pri izdaji »Mariborskega koledarja« je društvo pomagalo z informacijami in bo sodelovalo tudi letos, ker je tak kaizpot velikanske važnosti za narodno javnost, kot tudi za naše obrtnike. Letos je koledar prav dobro uspel.

Na iniciativo in v osrčju društva se je pretekli teden zopet osnoval pod predsedstvom ravnatelja Križniča razstavi odbor, ki vodi priprave za letošnje obrtno razstavo v Mariboru pod naslovom: »Industrijska obrtna izložba«; združena bo z vrtnarsko in vinarsko razstavo. V prireditelstvu sta društveni predsednik Novak in Ivan Rebek iz Celja.

Društvo je torej — vsestransko delavno in je le želiti, da se v tej smeri razvija še v bodoče. Poleg predsmirka so v društvu še marljivo delovali zlasti sledeči znani mariborski obrtniki in narodni delavci: urar Bureš, čevljarji Monjac, Sulič, Smrekar, sedlar Kravos, kolar Stajniko, klobočar Kvas, knjigovez Vahtar, mizar Votič, fotograf Vlasie in stavbenik Špes.

Naši obrtniki pa so si znali pridobiti vrle simpatije tudi v najvišjih krogih našega občinstva in sodelavce med in-

teligenceo iz Maribora in drugod. Obrtniki so na današnjem občnem zboru sklenili na tej poti smoteno in krepko nadaljevati in so zato svoje dosedanje zaupnike vnovič poverili z vodstvom prepotrebne Slovenskega obrtnega društva. Mi jim želimo tudi v tem letu vsaj dosedanjih lepih uspehov, posebno pa poleg moralnega tudi velik gmeten uspeh pri razstavi

Občni zbor Zveze kranjskih obrtnih zadrug

Ljubljana, 16. aprila.

Včeraj se je vršil v sejni dvorani magistrata občni zbor »Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani«. Zborovanja se je udeležil za ministrstvo trgovine in industrije g. vladni svetnik dr. Lubeč, za Trgovsko zbornico dr. Ples, za Urad za pospeševanje obrti inž. Gulič, za Zvezo gremiljev g. Zebal, za obrtni inspektorat v Celju g. Založnik. Zvezni načelnik g. F. Franchetti je po kratkem nagovoru podal obširno poslovno poročilo. Kljub gmetnim težkostom, proti katerim se je morala boriti zveza tekom celega leta, je vendar tako v organizaciji kakor tudi na gospodarskem in socialno-političnem polju bila agilna, mnogim zadrugam je dala pobudo k intenzivnejšemu delovanju, prebudila mnoge iz mrtvila. Po večini njeni inicijativi se je zahvaliti, da so se ustanovile nove zadruge. Iz blagajniškega poročila posnemamo, da je imela zveza v prošlem letu dohodkov 7.104.50 Din. Izdatkov pa 7.790.62 Din. Proračun za leto 1923. predvideva v izdatkih 58 tisoč Din. Letni članski prispevek se je po daljši debati določil na 10 Din letno.

Zbornični zastopnik dr. Ples je referiral o obrtnem in trgovskem nadaljevalnem šolstvu in je najprej izčrpno orisal položaj obrtnega šolstva v drugih državah. Potem je prešel na razmere v Jugoslaviji. Iz statističnih podatkov, katere je podal g. referent, posnemamo, da imamo v Sloveniji 54 nadaljevalnih šol z nad 4 tisoč učenci. Ogorčenje je izzvala njegova navedba, da je vlada črtala v proračunu podporo za nadaljevalno šolstvo. Temeljem njegovega poročila se soglasno sklenile resoluciji: 1. Protestira se, da se v predlogu proračuna za 1923/24 ne predvideva državna subvencija za trgovsko in obrtnonadaljevalno šolo. 2. Spričo dejstva, da je bodočnost in uspeh naše trgovine, obrti in industrije odvisen od dobro kvalificiranega naraščaja, ki mora dobiti zahtevano usposobljenost v prvi vrsti v nadaljevalnih šolah, se zahteva, da se obrtno in trgovsko nadaljevalno šolstvo podprži.

Podnačelnik zveze g. Ravnihar je referiral o reorganizaciji urada za pospeševanje obrti. Po njegovem referatu je podal svojo izjavo g. inž. Gulič, na kar se je sprejela resolucija, da se pozove ministrstvo za trgovino in industrijo, da čimprej izda k zakonu o ustanovitvi in organizaciji državnega zavoda za pospeševanje obrti in industrije v Beogradu z dne 30. avgusta 1922 pravilnik, o katerem se naprej zaslišijo merodajne stanovske organizacije in korporacije. Dosedanji urad za pospeševanje obrti v Ljubljani se naj po novem zakonu prilagodi, predvsem naj se pri uradu za pospeševanje obrti čim preje oživotvori obrtni svet, čigar nasvete bi imel urad upoštevati. Na predlog načelstva se je sprejela tudi naslednja resolucija glede davkov: Različnost davčnih sistemov, po katerim se pobirajo neposredni davki v naši državi, vodi naravno do nenakladne porazdelitve davčnih bremen na posamezne pokrajine in sioje. Da se to čimprej prepreči, pozivamo vlado, da pospeši uveljavljenje po prejšnji narodni skupščini predloženega načrta o neposrednih davkih, čim ga dopolni v smislu predloga Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, odobrenega v redni seji dne 14. decembra 1922. Tem povodom naj se ukine tudi davek na poslovni promet, ki ima po izjavi prejšnjega finančnega ministra edino le namen, da do izenačenja neposrednih davkov izravna obdačenje pridobitnih slojev. Dokler se to ne izvrši, zahtevamo: 1. da se zviša davčni minimum za dohodnino vsaj na 10 dinarjev, 2. da se omili lestvica za dohodnino vsaj v prvih stopnjah. 3. Da se zviša izmera dohodkov, pri katerih se še smejo upoštevati družinske razmere, na višino, ki bo ustrezala dejanskim razmeram. 4. Da se za priredbo davkov zaslišuje kot pojasnilnik in izvedenec edinole osebe, katere nominirajo poklicne organizacije. Od sodelovanja pri davčni prireditvi naj se izločijo tajni zaupniki, ki z malimi izjemami ali vedoma ali radi nepoznanja razmer izrabljajo svoj položaj v škodo davkoplačevalcev. 5. Da se iznova uvedejo davčni plačilni nalogi, ki omogočajo davkoplačevalcem natančno evidenco davčnih predpisov in jim olajšujejo varstvo pravic.

Po poročilih zastopnikov različnih zadrug z dežele, ki navajajo nebroj slučajev kršitve obrtnega reda, se je soglasno sklenilo, da se naslovi na tukajšnji oddelek ministrstva za trgovino in industrijo spomencica, v kateri se pozove oddelek, da izda podrejenim obrtnim oblastem naredbo, da naj se strogo držijo predpisov obrtnega reda, da se tzv. »šušarstvo« prepreči. Nadalje se je po daljši debati sklenilo, naj načelstvo zveze podvzame vse korake, da bo pristop posameznih zadrug k zvezi obligaten. Po občnem zboru, ki se je zaključil ob pol 2. popoldne, se je vršil skupen obed pri »Levu«.

Domače vesti

*** Bivanje kraljice v Dalmaciji.** Ob priliki bivanja v Dubrovniku bosta kraljica Marija in njena mati rumunjska kraljica stanovali v kneževskem dvoru. Kraljici ne obiščeta samo Dubrovnik, Splita in Sušaka, temveč tudi ostala mesta v Dalmaciji in našem Primorju.

*** Jugoslovanski umetniki v Atenah.** Te dni se mude v Atenah jugoslovanski umetniki in pesniki, ki so dospeli tja z namenom, da se spoznajo z grško umetnostjo in književnostjo. Umetniki so si ogledali spomenike in druge zanimivosti Aten.

*** Veliko senzacijo je vzbudilo nedeljsko »Jutro«** z vestmi o razbitju radikalnih pogajanj s federalisti ter o demisiji vlade. Ljudje kar verjeti niso hoteli in so se neprestano oglašali vprašujoč, kako je mogoče, da ima »Jutro« čisto drugo situacijsko poročilo kot drugi istočasno izšli ljubljanski listi. Tudi iz Zagreba smo dobili vprašanje, odkod naše vesti, ko zagrebški nedeljski listi drugače pišejo. V Ljubljani so bili po naših vestih kaj posebno neprijetno presenečeni klerikali, ki so smatrali za nemogoče, da bi se jim tako naglo rezultati gradovi, ki so jih gradili Radić in Korošec — v oblake. Včeraj so se mogli iz došlih beograjskih nedeljskih dnevnikov prepričati, da so bile avtentične informacije, ki jih je dobilo »Jutro« od svojega poročevalca v Beogradu, take, da so prekosile celo vso beograjsko publicistiko.

*** Pred novo akcijo makedonstvujuših.** Kakor poročajo beograjski listi, so bolgarski makedonstvujušči začeli v celi Bolgariji pripravljati novo akcijo proti naši državi. V Sofiji sta se zadnji čas vršili dve zborovanji makedonskih emigrantov, ki so si stavili nalogo, zbrati okoli sebe vse komitske oddelke ter jih centralizirati. Na čelu pokreta stoji znani komitski vojvoda Todor Aleksandrov. Komite so sklenili izvršiti v enem mahu dva sunka, prvega proti Jugoslaviji, drugega proti Grški.

*** Vukašin Marković pobegnil na Dunaj.** Voditelju črnogorskih odmetnikov Vukašinu Markoviću se je posrečilo prekorčiti mejo in odpotovati na Dunaj. Z njim sta odpotovala še dva odmetnika kot njegova telesna garda. Čuje se, da je stanje njegove odmetniške čete slabo in da namerava radi tega na Dunaju zahtevati od boljševiške centrale denarja, da nadaljuje svojo akcijo. Čim dobi Vukašin Marković denar, se ponovno vrne v našo državo, da nadaljuje svojo razbojniško akcijo.

*** Občinska dela v Zagrebu.** Zagrebški mestni svet je sklenil, da se najmanj pri mestni hranilnici posojilo 6 milijonov dinarjev za tlakovanje in asfaltiranje ulic. Zagreb ima 1.700.000 kvadratnih metrov, ne vračunajoč v to število državnih cest, tlakovanih je pa samo 280.000 kvadratnih metrov. Netlakovane ulice se hitro kvarijo in večna popravila stanejo toliko, da se izplača tlakovati vse ulice.

*** Apel!** Javni nameščenci železničarji in vpokojenci, zbrani na sestanku v Narodnem domu v Novem mestu dne 14. aprila so po vsotranskem predurku prišli do soglasnega naslednjega sklepa: Hočemo popolno združnje vseh javnih nameščenecv, železničarjev in vpokojencev v eno nerazdružljivo silo, da si skupno poiščemo z vsemi razpoložljivimi državljanskimi sredstvi naše pravice in eksistenco. To je naš poslednji klic vsem merodajnim činiteljem!

*** Apel na slovansko gostoljubnost!** »Društvo prijateljev poljskega naroda« prosi vse one, ki bi koncem tega meseca bili pripravljeni sprejeti vsaj po enega ali dva poljska akademika na stanovanje, da javijo to na njegov naslov (Slomškova ulica 7). Kakor znano, potuje pevske zbor poljskih akademikov po vsej Jugoslaviji. Povsod se pripravljajo zanje srčen sprejem. Ljubljanska akademska omladina apelira tudi na Ljubljančane, da ne zaostanejo za drugimi, ko pridejo poljski akademiki 28. t. m. koncert v Ljubljani.

*** Smrtna kosa.** Umrl je dne 14. aprila v Zuzemberku lesni trgovec g. Tinko Derezani, 16. aprila v Vidmu pri Krškem posestnica in gostilničarka g. Karolina Podjed, roj. Kalb (pogreb danes popoldne ob 4. uri), 15. aprila v Celju g. Ivan Grenka, v Ljubljani pa upokojeni sprevoznik j. ž. g. Ivan Laboda, N. v. m. p.!

*** Državni sanatorij za otroke v Topolščici,** ki je odprt od maja do oktobra vsakega leta, sprejema otroke od 7. do 14. leta, ako bolehalo na lahki obliki tuberkuloze. Prošnje za sprejem proti plačilu cele, ali znižane oskrbnine, je vložiti pri zdravstvenem odseku v Ljubljani, kjer se tudi dobe vse potrebne informacije.

*** Srbski dijak v Bledu.** Srbski dijak, ki so si v petek ogledali Ljubljano, so si v soboto v spremstvu gg. prof. J. J. J. in dr. Pavliča ogledali Bled. Dasi je neprestano deževalo in je bil onemogočen pogled na divne planine in dati tudi Blejsko jezero samo ni moglo nuditi prave slike s svojim romantičnim ozadjem, je vendar vladalo med mladino in učiteljem veselo veselje razpoloženje. Djaki so se v dveh skupinah prepeljali na otok in niso zabili dobre volje, dasi

jih je dež pošteno namočil. Z Bleda so se dijaki vrnili v Ljubljano in potem nazaj v svojo ožjo domovino.

*** Elektrotehnične naprave** smejo izvrševati le koncesionarne osebe. Da se prepreči nesreče povzročene po nestrokovnjaški in ognjenearni izvedbi električnih naprav, opozarja Gradbena direkcija v Ljubljani, da naj take dela oddaja le osebam, ki se izkažejo s koncesijsko listino.

*** Zagrebški hotelirji in gostilničarji** za povišanje cen. Zagrebški hotelirji in gostilničarji so zahtevali od mestnega aprovizacijskega odbora, da jim dovoli povišati cene. Odbor je prošnjo odbil z motivacijo, da se kakor mesarjem tudi njim ne more dovoliti povišanja cen.

*** Trboveljski sokolski naraščaj** v Celju. Lepo mladinsko pravljico »V kraljestvu palčkov« je predstavljala naraščaj sokolskega društva v Trbovljah v soboto popoldne v celjskem Narodnem domu. Naraščaj je prišel v spremstvu svojih voditeljev in vaditeljev ter celo igro prav ljubko in gladko predstavljali. Hvalnega občinstva se je nabralo toliko, da je bila velika dvorana do zadnjega kotička polna. Mladini so kar žarela lica, ko je gledala iz oči v oči palčke ter bajno življenje v njihovem kraljestvu. Tako so bili zadovoljni oboji: gledalci ter naraščaj, kateremu sta bila sijajen obisk predstave ter pritrjevanje nagrada za njih trud. Zadovoljna bo pa tudi blagajna za gradbo sokolskega doma, ki bo z dohodki te predstave lahko vzidala trden kamen v svojo nameravano stavbo.

*** Predavanje o Rumuniji.** V nedeljo je predaval v Kino Matici v Ljubljani asistent geografskega inštituta dr. Bohinc. Njegovega predavanja se je udeležilo do 170 oseb, največ mladine. Predavanje je spremljalo 54 skopičnih slik. G. predavatelj nas je seznanil s politično-geografsko mejo Rumunije, nam predstavil Rumunijo razen Dobruže kot popolnoma karpatsko zemljo. Opisal je Rumunijo, ki tvorijo 70 odst. prebivalstva, kot delavan, a pičasti udan narod. Podal je tudi sliko produkcije mineralij, zlasti soli in zlata, metana in petroleja. Splošno: lepo predavanje. Pričakujemo v kratkem podobna predavanja v vseh strokah začetek dela za črpanje duševne hrane soli odrasle mladine in pouka željnih.

*** S preiskavo slovenjebistriških dogodkov** je poverjen s strani upravne oblasti vodja mariborske policije nadstevnik dr. Kerševan, ki je bil že v soboto ves dan na licu mesta in se šele proti večeru vrnil z avtomobilom v Maribor. Zanimivo je, da prinaša o tem sinočnji »Straža«, ki je zadnji čas sploh vedno do podrobnosti informirana o vsem poslovanju na mariborski policiji, natančna poročila. »Stražino« intimo vez s policijskimi tajnostmi je stalno opaziti že od zadnjega obiska zagrebškega Kottasa v Mariboru. Kdo izdaja »Stražo« uradne tajnosti in kaj pravi k temu višje upravno oblastvo? Kako da pripušča oblastvo stalno vplivati na potek preiskave, kar je po zakonitih predpisih strogo prepovedano?

*** Zgodnja toča.** V mariborski okolici in po večjem delu bivše Stajerske je padla večerj dopoldne četrt ure tako gosta in drobna toča, da je bila pokrajina nekaj časa popolnoma bela. Suh toči je sledil dež, potem zopet solnce in popoldne ponovno dež. Torej pravo aprilsko vreme, katerega za kmetiško ljudstvo ni prav nič veselo, ker je moče za enkrat več kot dovolj in ga deževno vreme silno ovira pri najnem pomladanskem delu na polju in vinogradih.

*** Popravek.** V nedeljskem članku »Ra dič o zagrebški konferenci« štaj v pasusu, ki govori o obeh ministrih krajin, da je za ministra za Slovenijo bil postavljen jedan od največjih magarca, za ministra na Hrvatskem pa jedan trotilé — ne »otročič«, kakor je stalo v sed tiskovne napake.

*** Izgon iz naše države.** Iz naše države je bil te dni izgnan že večkrat kaznovani trgovski sotrudnik Frano Vidman. Bil je izročen italijanski oblasti v Postojni.

*** Požar v Kranju.** V soboto ob 4. uri zjutraj je izbruhnil v južnem obratu tvor nice cementnih izdelkov v Kranju, last g. Ant. Tršana, velik ogenj, ki je že posegal na sosedne objekte. Kranjsko gasilstvo je tekom 20 minut prišlo z gasilno akcijo in preprečilo širjenje požara. Društvo je zopet dokazalo, da je v svoji stroki dobro izvežvano. Vzrok požara še ni pojasnjen, škoda je velika.

*** Iz gostilničarskih krogov** v Ljubljani nam prihajajo pritožbe glede brezobzirnosti nekaterih gostov, ki se v svoji ljubezni do psov ne ozirajo prav nič na druge goste in na snago gostilniških lokalov. Navzile prepovedim vladajo s seboj po gostilnah pse vseh mogočih pasem in navad ter jih posejajo na stole in klopi, psi pa tudi ne zatajujejo svoje navade in posledica tega je, da se dostojni gosti zgledujejo, krčmar pa mora čistiti in čistiti. Prosimo goste-ljubitelje psov nekoliko več obzirnosti.

*** Vencanj:** Spomenica o petindvajsetletnici akad. društva »Slovenija« na Dunaju. Ta kulturno- in literarno-zgodovinsko zanimiva kronika slovenskega dijaštva v preteklih stoletjih se prodaja po 10 Din v ljubljanskih knjigarnah in v knjižnici j. n. akad. društva »Jadrana«, Narodni dom. Aktualne vsebine polno in zares ceno knjigo najkopleje priporočamo.

*** Zalostna smrt starke.** 61letna Antonija Vecchiet iz Sv. Mar. Magdalene pri Trstu je valed neodravljive bolezni skočila v vodnjak in utonila. Pred samomomom je doma vse pospravila in se tudi poslovila od moža, češ da gre na obisk k sosedom. Ker je ni bilo vso noč nazaj, je mož zašel v nesrečo. In res, ko je šel naslednje jutro po vodo in spustil vedro v globino, je začutil, da je vedro zadelo ob neko trdo stvar. Prijavil je dogodek takoj sosedom, ki so potegnili iz vodnjaka truplo njegove žene.

*** Samomor slovenskega topniškega podnadrednika** v Beogradu. Te dni se je v vojašnici topniškega polka v Beogradu ustrelil podnadrednik Frano Anzečaj, rodom iz Slovenije. Bil je zelo udan pičaji in je v pijanstvu izvršil mnogo izredov, zaradi katerih bi se moral zagovarjati pred sodiščem. Razen tega je še nesrečna ljubezen tako vplivala na Anzečaja, da je izvršil samomor.

*** Utopljenko so našli včeraj** zjutraj pri Majdičevem mlinu v spodnji Hudinji pri Celju. Komisija je dognala, da je deklica Ana Rauser iz Trnovelj. Skočila je v vodo na veliko soboto zvečer, ker se je skregala s svojimi domačimi.

*** Umor in samomor zaradi nesrečne ljubezni.** Včeraj popoldne je v Prestrnici pri Mariboru posestniški sin Handl ustrelil svojo nevesto Marijo Zajkovo, ki je bila takoj mrtva. Morilec je potem ustrelil še sebe dvakrat v prsa ter ga je mariborska rešilna postaja prepeljala zvečer v mariborsko bolnico, kjer je bil še toliko pri zavesti, da je povedal svoje ime. Potem so mu dali neko sredstvo, da je zaspal. Eno rano ima tik srca, drugo pa nižje. Vzrok umora je baje nesrečna ljubezen.

*** Smrtna nesreča.** Dne 9. aprila zvečer je padel posestnik Anton Spindler v ščavnici v Slov. goricah iz podstrežja v 5 metrov globoki skedenj tako nesrečno, da si je zlomil tilnik ter bil na mestu mrt. Pokojnik je bil občinski odbornik, zaveden narodnjak, priden in varčen gospodar ter v obse pri ljubljen. Vsi tisti, ki smo pokojnega poznali, izrekamo prizadebi družini naše sožalje.

*** Samomor mladenčca.** V Rojanu pri Trstu se je 18letni sodar v Krausovi tovarni, Marijan Ličen obesil na vrvi, ki jo je pritrdil na strop. Nesrečnež je bil takoj mrt. Vzrok samomora ni znan.

*** Čevlji domačih tovarn Peter Kozina & Ko. z znakom »Peko«** so najboljši in najcenejši. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

JUGOSLOVANI KOT ŽENINI V RUSIJ.

Mnogo naših rojakov je po prevratu v Rusiji tudi precej širokopotezno izvajalo v praksi komunizem. Raditega tudi zaskonskemu življenju niso pripisovali posebne svetlosti. Izbirali so si lepe Rusinje, po par tednih po so se preselili v drugo gubernijo in se pod novim imenom zopet z drugo poročili. Pa tudi s tem se ne niso zadovoljili, ampak se poročali naprej in se po večkratnih metamorfazah končno vrnili brez ženske v domovino. Marsikateri pa je že čez par tednov dobil neprijeten obisk, ki ga običajno niti ni hotel poznati. Tako se je na primer te dni zgledala pri mariborski policiji neka Agripina iz Kijeva, katero je privedel v Jugoslavijo hrepenceje za nekim cipelarjem Barjaktarovičem iz Zombote v Banatu. Ker pa pri železniški policiji niso našli Barjaktaroviča v seznamu boljševikov, ki so se vrnili iz Rusije, katere vse lepo popišejo in tudi snamejo njih fotografije, je tužna ženka povedala, da je njen možek živel v Kijevu pod imenom Bajšić. Pa tudi pod to firmo ga niso našli v seznamu. In tako so brzojavili v Zomboto, če tam poznajo morda cipelarja Barjaktaroviča in če je imel v Rusiji ženo. Se isti dan je občinsko poglavarstvo iz Zombote odgovorilo, da faktično živi tam cipelar Barjaktarovič, ki se je z Agripino v Kijevu poročil, da pa »ne želi z njo nastaviti života« in se ji baje raditega ne dovoli voh v Jugoslavijo. Železniška policija pa je glavarstvo vlijudno poučila, da ženam naših državljanov, zato našim državljanom, ne more zabraniti vstopa v državo in so istočasno poslali hrepencečo Agripino k cipelarju Barjaktaroviču v Zomboto.

Hipotekarna banka jugoslov. hranilnic v Ljubljani

(Prvi redni občni zbor.) Dne 11. t. m. se je vršil I. redni občni zbor Hipotekarne banke jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani, ki se je prenosovala iz bivše Kranjske deželne banke. Občni zbor je otvoril predsednik upravne sveta g. dr. Oton Pettich. V imenu upravnega sveta je podal poročilo ravnatelj g. Mikuz. Iz poročila posnemamo: Ustanovni občni zbor Hipotekarne banke se je vršil 16. septembra 1922., a faktični prevzem poslov se je mogel izvršiti šele oktobra 1922. Zavod torej še ne obstoja dolgo časa, vendar pa že more beležiti dokaj ugoden uspeh, ki dokazuje, da je bila ustanovitve tega zavoda potrebna za naše današnje narodno-gospodarske razmere. Iz bilančnih postavk za leto 1922. navajamo nastopne: stanje gotovine je znašalo dne 31. decembra 1922. 296.058,16 kron, stanje efektov 2.000.502,52 K, stanje dolžnikov v tekočem računu 67 milijonov 305.342,80 K, stanje komunalnih in hipotekarnih posojil 5.775.798,07 K, stanje rezervnih zakladov 983.711,20 K. Komunalnih zozolžnic je bilo v prometu 5

milijonov 377.100 K, zastavnih listov pa 524.800. Veliko zaupanje, ki ga uživa ta mladi zavod med občinstvom, dokazuje razmeroma visoka številka vlog na hranilnih knjižnicah, ki znašajo 7.775.044 K ter v tekočem računu v znesku 50 milijonov 985.753,68 K. Delniška glavnica znaša 10.000.000 K ter se bo bržkone še tekom tega leta zvišala na 50.000.000 K. Čisti dobiček je znašal z ozirom na kratko poslovanje zavoda 47.655,60 K ter se je ves naložil na posebni odnosno splošni rezervni zaklad. Celokupni promet vseh računov je znašal 1 milijardo 31.951.717,42 K.

Uspeh prošlega leta se je držal na višku uspehov prejšnjih let. Reeskompta pri Narodni banki se prejšnji zavod ni posluževal, novi zavod je pa vložil tozadevno prošnjo za dodelitev kredita v čim večji meri. Istotako se je vložila prošnja na pristojno mesto za podelitev pravice za kupčijo z valutami in devizami. Upati je, da bosta obe prošnji ugodno rešeni.

Računi prvega četrtletja 1923. izkazujejo na čistem dobičku že nad pol milijona kron, kar pomeni lep napredek zavoda.

Občni zbor je ravnateljevo poročilo odobrilo in na predlog nadzorstvenega sveta podelil upravnemu svetu absolutorij. Pri volitvah v nadzorstveni svet so bili izvoljeni gg.: Pegan, dr. Maurer, Vodeb in Bukovec.

Med slučajnostmi je omenil g. predsednik, da je bilo penzijsko vprašanje uradništva ugodno rešeno. G. Janko Savojc je izjavil, da bi se eventualni povšek delniške glavnice izvršil jeseni, ker se nahajajo podeželske hranilnice radi pomanjkanja gotovine v precejšnji denarni stiski, ki se bo bržkone jeseni zmanjšala, ko bodo kmetje prodajali svoje prideleke in izkupičke zopet nalagali. Temu mišljenju so se pridružili tudi ostali gospodje.

H koncu je interpeliral g. dr. Stanovnik predsednika, če mu je znano, da je Zveza slovenskih zadrug odstopila svoje delnice Slavenski banki, dalje, kako je bila Zveza sprejeta med delničarje, ko vendar ni regulativna hranilnica, in da li je res, da se je tedanj pokrajinski namestnik g. Hribar upiral temu, da bi se Zveza slovenskih zadrug sprejela kot delničarka. G. predsednik je izjavil, da se je Zveza slovenskih zadrug sprejela med delničarke že od vsega početka, ker je proponenti odbor videl, da so regulativne hranilnice prešibke, da bi podpisale celo delniško glavnico, ker se kljub večkratnemu pozivu nekatere sploh niso odzvale, ostale pa z nezadostnimi deleži. Zmanjšati delniško glavnico pa je bilo nemogoče, ker je ta za današnje razmere itak malenkostna. Kar se tiče odstopa delnic Slavenski banki, pa je odgovoril g. predsednik, da pride napram zavodu kot delničarka v poštev edino le Zveza, ker je le ta vplačala delniško glavnico za 10.000 delnic, ki se glase na njeno ime in so kot take tudi vključene v knjigo delnic. V ostalem priporoča g. predsednik g. Interpelantu, da pregleda ustanovne akte in zapisnik ustanovnega občnega zbora, ki so mu na razpolago, ker bi ponovno polnjenje preosnovne bivše Kranjske deželne banke v Hipotekarno banko vodilo predaleč.

H koncu se omenjamo, da stoji zavod pod neposrednim nadzorstvom državnih oblasti ter se bavi z vsemi v bančno stroko spadajočimi posli, izključivši vsako špekulacijo, radi česar ga priporočamo za razne vloge.

Občni zbor gremija trgovcev v Ljubljani

V četrtek, dne 12. t. m. ob 8. zvečer se je vršil v veliki dvorani Mestnega doma redni letni občni zbor gremija trgovcev v Ljubljani. Navzočih nad 300 članov. Načelnik gremija g. Fran Stupica konstatira sklepčnost, pozdravi vse navzoče ter predstavi zboru zastopnika ministrstva trgovine in industrije, zastopnika trgovske in obrtniške zbornice ter zastopnika Zveze trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo. Pozdravlja tudi poročevalce tukajšnjih listov.

V svojem pozdravnem govoru se spominja v problem letu umrlih članov in članic ter pozove navzoče, da se v znak sožalja dvignejo raz sedežev. Dalje se spominja tudi blagopojnega gosp. dr. Ivana Tavčarja ter pozove navzoče, da zakličejo v spomin njegovim manom »Slava mu!« Ostro graja brezbržnost gremijalnih članov za svojo organizacijo ter jih pozivlje, da se intenzivneje lotijo dela za splošni trgovski blagor. Priporoča, da se zanimajo člani za literaturo, umetnost in razna druga kulturna dela. Mlajše trgovce pozivlje, da prično ustanavljati trgovska podjetja na Primorskem, da se na ta način naš narodni življenj v teh krajih okrepi. Priporoča tudi članom, da pristopijo k društvu Jadranska straža, ki ima pa-

trijotičen namen v tem smislu, da bodo vsi prispevki porabljeni izključno le za našo vojno in trgovsko mornarico.

Prečita se zapisnik zadnjega občnega zbora, ki se vzame brez ugovora na znanje.

Tajnik poroča o delovanju gremija v letu 1922. K besedi se oglasi tajnik Zveze trgovskih gremijev in zadrug g. Ivan Mohorič, ki omenja, da ga veseli, da je občni zbor tako številno obiskan. Navzočim priporoča, naj se tesno oklenejo svoje organizacije, ker jih še čaka težko delo v vseh trgovskih panogah. V stari Avstriji se trgovina ni brigala za zakonodajo in tudi ne za druge zadeve. Sedaj so pa nastopili drugi časi in treba bo resnega in usmerjenega dela, da se bodo naloge, katere čakaajo trgovino, izvršile tudi v prid trgovstva. Treba bo urediti Jadransko tarifo, kakor so to že storili Čehoslovaki in Avstrijci, da je storiti primerne korake, da se ne bodo smele prodajati tujcem nepremičnine in zemljišča. Glavni pozor je treba obrniti organizacijam na to, da dobimo v centrali mnogo močnejšo zaslombo. Konstatirati se mora, da so se razmere kolikor toliko zboljšale; omenjati je osobito prometni davok, ker ni treba onim trgovcem, ki nimajo dnevnega prometa 1000 Din, voditi knjig. Zboljšal se je tudi promet, osobito med Slovenijo in Madžarsko. Pozove navzoče še enkrat, naj se redno zbirajo okoli organizacije.

Gosp. Ivan Jelačin ml. pozdravi navzoče v imenu Zveze trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo ter poziva člane k vztrajnosti. Omenja, da se je trgovcem izpulilo iz rok Trgovsko bolniško in podporno društvo, ki je nad 88 let uspešno delovalo v korist svojega članstva. Pozivlja navzoče, da prispevajo kolikor največ mogoče za Akademski dom.

Računski zaključek izkazuje dohodkov 686.427 K 42 vin, stroškov pa 679.630 K 81 vin; gotovine je bilo v blagajni koncem leta 6796 K 61 vin. Čisto premoženje je znašalo 386.949 kron 49 vin.

Proračun za leto 1923. izkazuje: potrebnica 147.145 Din, pokritje 31.000 Din, primanjkljaj 116.145 Din.

Slovenskemu trgovskemu društvu »Merkur« se je dovolila podpora 2000 dinarjev, ker vodi delavno posredovalnico.

Borza dne 16. apr.

Tag eb devize: Dunaj 0.138 - 0.139, Berlin 0.4675 — 0.47, Budimpešta 2.20 — 2.30, Milan 489 — 491, London 458 — 460, Newyork kabel 99, ček 97.50 — 98.25, Pariz 657 — 660, Praga 293 — 294, Svica 1790 — 1800, Varšava 0.25 — 0.24, valute: dolar 96.25 — 97, avstr. krone 0.137 — 0.138, lire 483 — 485, leji 46 — 47, švic. franki 1785 — 1790, funti 453, elekti: Ljub. kreditna 235, Slavenska 111 — 112, Praštediona 1020 — 1026, Trb. premogokopa 775 — 800.

Beograd devize: Bukarešt 47 — 48, Berlin 0.46 — 0.47, Dunaj 0.138 - 0.1382, Budimpešta 2.20 — 2.25, Solun 110 — 115, Sofija 74 — 75, Praga 293 — 294, Pariz 650 — 655, Zeneva 1798 — 1800, Milan 489 — 492, London 434 — 435, Newyork 97.75 — 98, valute: dolar 97.

Curih: Berlin 0.0261, Newyork 549.26, London 25.60, Pariz 36.57, Milan 27.37, Praga 16.40, Budimpešta 0.12, Sofija 4.2, Beograd 5.60, Varšava 0.0130, Dunaj 0.007725, avstr. žig. krone 0.00775.

Dunaj, devize: Beograd 727 — 729, Berlin 3.32 — 3.42, Budimpešta 14.95 — 15.05, London 330.700 — 331.300, Milan 3536 — 3544, Newyork 71.075 — 71.225, Pariz 4736 — 4748, Praga 2122 — 2128, Sofija 536.50 — 537.50, Varšava 1.63 — 1.73, Curih 12.925 — 12.955, dolarji 70.750 — 71.050, levi 515 — 519, nemške marke 3.18 — 3.48, funti 329.000 — 330.000, fr. franki 477 — 4707, lire 3502.50 — 3517.50, dinarji 722 — 726, poljske marke 1.43 — 1.73, leji 325 — 327, švic. franki 12.830 — 12.890, češke krone 2105 — 2115, madž. krone 13.65 — 13.85.

Praga: Dunaj 4.675, Berlin 16, Rim 171.25, Budimpešta 76.75, Pariz 229.25, London 158.75, Newyork 34.20, Curih 618.75, Beograd 35.50.

Berlin: Dunaj 29.66, Budimpešta 469, Milan 104.937, Praga 62.892, Pariz 140.647, London 97.879.68, Newyork 21.097.12, Curih 383.538, Beograd 21.446.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutras«. Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Peter Kobal

Kranj, Glavni trg
tvornica vseh vrst blazin iz žime in morale trave, modroce na peresih. Specijalna tvrdica za izdelovanje klubarnatur.
Najnižje cene! Najsolidnejši izdelki! Zahtevajte oferte in cenike! 82

Vremensko poročilo

Ljubljana, 16 aprila 1923				Ljubljana 206 m nad morjem		
Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	752.8	8.0	vzhod	pol obl.	3.2
Ljubljana	14.	751.1	12.8	jug. vzh.	več obl.	—
Ljubljana	21.	753.4	9.0	brezvetera	dež	—
Zagreb	7.	751.6	10.0	jug. vzh.	oblačno	2.0
Beograd	7.	751.2	9.0	jug. zap.	dež	2.0
Dunaj	7.	753.8	4.0	zapad	dež	1.0
Praga	7.	750.5	7.0	jug. sap.	—	10.0
inonost	7.	754.0	4.0	zapad	—	2.0

V Ljubljani barometer nastanov. temper. visoka. Solnce vzhaja ob 5.12, zahaja ob 18.51.

"Krvavi kardinal"

Zgodovinski roman

«Kako, niste jih videli?» vpraša sluga začuden, in čisto pozabi na to, da bi govoril polglasno. «Saj sta vendar stopala po stopnicah baš ta hip!»

Nekaj trenutkov strašnega molka. Potem pravi Corignan:

«Gori prihajajo!»

Rascasse vidi vrata in jih odpre. Kam gre? Saj sam ne ve. Zadnji življenjski instinkt ga sili, da izvršuje kretnje povsem avtomatične, skoraj ne da bi se jih zavedal. Vstopi in vidi, da je v prostori kašči. Skozi tri ali štiri line sije luna. Corignan ne bi sedaj zapustil Rascasse, če bi mu bil kedo ta hip ponudil celo cesarstvo. Stopal je za Rascassom, Rascasse mu da znamenje in oba zavalita pred vrata vrata celo goro škrlat in deek. Bil je že čas, kajti prihajajoči že razbijajo po vratih.

«Boter,» pravi Rascasse, «dajte mi svojo meniško kuto.»

«Evo,» pravi Corignan brez ugovora, ves pod vplivom strahu.

Na kašči stoji cela vrsta starega pohištva, omar, in druge ropotije. Rascasse postavi tri ali štiri škrinje drugo na drugo, počez pa razpne meniškovo kuto, tako da izgleda, kakor da stoji tam sredi negotovega luninega sveta velika in čudovita pošast. Potem pravi:

«Hej, boter, držite mi stopo! Splezam vam na rame in se povzpnem na streho, potem potegnem še vas gor!»

V vsakem drugem slučaju bi bil Corignan dvomil, in po pravici. Sedaj mu ne pade niti na um. Poslušno se postavi in sklone svoje močne roke, da more Rascasse stopiti nanje kakor v streme ter se mu popeti na ramena in skozi lino na streho. Potem se Rascasse nagne in pravi drugu:

«Čujte, boter, samo hip še, in oni naši prijatelji bodo razbili vrata in se vrgli na vas... Svetujem vam, da jih sprejmete z udarci meča, s sunki v zadnjico in z dobrimi zausnicami. Gotovo bodo zbežali pred vami. Saj jih je samo osem. Potem počakajte, da se zdani, in pojdite lepo mirno po stopnicah. Pridite me obiskat na moje stanovanje ter mi tam povejte vse, kako se je končala ta storija. Gotovo me bo zelo zanimala. Zbogom, boter, in ne bodite nepotrpežljivi...»

«Hu... podleže...» reče Corignan ves iz sebe.

Rascasse izgine. Corignan se prime z obema rokama za glavo in se ozira naokrog, tudi razmišlja, ali bi ne bilo

bolje, da kratkoma sam odpre napadnem in se jim da ubiti. Potem se prične vrteči okrog svoje osi, potem zdrinja po kašči, ne da bi vedel, kaj dela, in se nazadnje zakopije v žito. Vrata se baš ta čas podajo udarcem Richelieuovih berčev.

XXXVII.

Oni, ki so bili povabljeni v Fleury.

Ustavimo se pri nedelji zvečer, torej na predvečer onega dne, ko bi se moral podati kraljev brat Gaston, vojvoda anžovinski, z nekaterimi svojimi prijatelji v goste v Fleury na kardinalov letogradšč. Dogodki, ki jih opisujemo v naslednjem, so se odigrali okrog enajste ure zvečer.

In vstopimo v palačo na Kraljevskem trgu, v staro palačo, kjer stanuje kardinal še vedno. V svojem velikem kabinetu razpravlja kardinal s patronom Jožefom, kakor razpravljajo generali o vojnem položaju pred odločilno bitko.

«Da,» pravi kardinal, «kraljev brat, katerega poskušamo odstraniti, mi imponira po trdnosti svoje volje. Sili me, da ga sprejemem v svoji hiši, njega in nekatere njegove prijatelje, to se torej pravi, moje nasprotnike.»

«Detel,» pravi pater Jožef in zmaže z rameni. «To, kar se vam upira, je jalov občutek! Da, da, povrh vsega tega ste še prisiljeni, da kažete temu človeku prijazno lice, ker je slučajno rojen v bližini velikega in mogočnega prestola. Toda mislite raje na to, kaj bi se zgodilo, če umre kralj Ludvik XIII. Potem bi postal kralj gospod Gaston, in oženil bi se s sedanjo kraljico Ano, in vi bi bili izgubljeni...»

Izgubljeno bi bilo tudi vse vaše dosedanje delo, najino skupno delo, in uničeni bi bili njegovi uspehi... moji uspehi! Zadržite besede je prior zamrmral zase.

«Oj... če bi si jaz upal...» pravi kardinal.

«Trebalo bi imeti poguma! Ali naj vam očita vaše misel, da se niti njej sami ne upate pogledati v obraz? Evo, kaj si morate upati: Zagotoviti si morate z enim samim udarcem svojo bodočnost za vedno, razbiti morate sanje Ane Avstrijske, prisiliti morate Gastona, da se oženi z gospodično de Montpensierovo, in če treba, ta fant ne sme priti živ iz vaše hiše...!»

Richelieu krikne.

«Tiho!» pravi in globoko vzdihne.

«Tiho!»

Toda neizprosno nadaljuje pater Jožef: «Z bodali je treba ubiti gospoda Gastona in vse njegove prijatelje... In kralju povejte potem, da

ste imeli v rokah dokaz za njegovo izdajstvo, za zaroto proti kraljevemu življenju... povejte mu, da ste hoteli zapreti izdajca in ga privedi kralju z dokazi vred, ker so hoteli storiti tako kakor Ravallac ali pa Jakob Clement, ki sta umorila prednika, kralja Henrika III. in Henrika IV....»

Povejte mu, da so se sarniki potem uprli aretaciji z orožjem, ker so videli, da jim grozi morilšč, in da so bili v bitki pobiti... Evo, to bi morali vi izvršiti in imeti poguma za to dejanje, ker je neobhodno potrebno. In jaz vam pravim: Pogum je potreben!»

Richelieu globoko sope in stoji, molči. Potem stopi k vratom, pogleda skozi nje, jih zopet zapre in pokrije z zaveso. Na to se vrne k patru Jožefu, ki ga smehlja gleda.

«In kdo vam pravi, da nimam tega poguma?» pravi kardinal sedaj mrko.

«Vem, kaj hočete!» odgovarja pater Jožef. «Samo izrekel sem vaše tajne misli in jim dal konkretno obliko, zato da bo beseda oblikovana in da se misel ne bo skrivala za same sanje. Govoriti pomeni včasih toliko kakor storiti. Od besede do izvršitve je včasih krajša pot kakor od sanj do izražene misli in besede. Da vidimo... kaj ste že vse pripravili?»

In njun razgovor postane grozeč, naglo si šepetata in razgovarjata:

«V Longjumeau imam pripravljenih kakšnih dvanajst zanesljivih borcev. Saint-Priac je njihov voditelj. Do zadnjega hipa ne bodo vedeli, kaj je njihova naloga.»

«Dobro. In v Fleuryju?»

«Zaupanje. Tam ni nikogar. Kvečjemu nekaj strežnikov in moj majordomus.»

«Zelo dobro. Obkorej sedete k mizi?»

«Opoldne. Saint-Priac naj pride ob eni.»

«To prevzamem jaz. Koliko prijateljev privede anžovinski vojvoda sboj?»

«Tri ali štiri.»

«Veste li, koga?»

«Tega nisem mogel izvedeti. Mislim pa, da bodo to Cezar Vendonski in njegov brat, veliki prior.»

«Da Bog da, da bi bilo res tako! Potem bi dan bil poln uspeha...»

Torej, da se razumeva... Točno opoldne sedete k mizi. Tedaj bom jaz v Longjumeau. Saint-Priac je zanesljiv in bo oskrbel vse, kar treba. Njegova četa prispe v Fleury. Vi pripravite vse tako, da se bodo njegovi ljudje mogli neopaženo namestiti v sobi, ki je soslednja veliki jedilnici, in ko daste potrebno znamenje, na primer, ko kaj kriknete, bodo vstopili in izvršili svojo nalogo. Vi ne boste imeli posebnega

dela, samo da daste potrebno znamenje. Dogovoriva se!»

«Da!» pravi kardinal.

«Čakajte, da udari ura eno. Od te ure dalje. Točno ob tej uri bo Saint-Priac pripravljen. In bo čakal na dogovorjeno besedo. Da je dogovorimo. Čakajte... naj bo to beseda, ki so jo izustili vsi veliki ljudje, vsi odločni in hrabri v odločilnem trenutku, tako tudi naši predniki, ko so se podali v križarske vojne. Beseda je: Dieu le veut! (Bog hoče tako!)»

«Bog hoče tako!» ponovi kardinal z izrazom neizprosne odločnosti.

Ta čas pa poteka nekdo na vrata. Richelieu pogleda okrog sebe, kakor nekdo, ki se je zbudil iz težkih sanj, potem vstane in oprezno stopi k vratom, da pogleda, kdo je. Zunaj stoji sluga. Pater Jožef mu migne, naj pristopi in ga mirno vpraša: «No, kaj želiš, sinko moj?»

«Pokorno javljam, da stoji zunaj plemič, ki želi za vsako ceno takoj govoriti z njegovo eminenco...»

Isti večer se gode čudne stvari v ulici Saint-Thomas de Louvre, kjer ima svojo palačo vojvodinja de Chevreuse. Povedati moramo, da je ta ulica bila čisto na kraju takratnega Pariza in da je večina njenih hiš še kmečkih. Ena teh majhnih hišic stoji baš nasproti velike in sijajne palače de Chevreuse.

Okrog devete ure stopita iz palače dva možakarja, očitno plemiča, in si podata roki, kakor dva stara pri-

ateljaja. Nato se skupno podata po ulici Saint-Honore.

«No, markiz, ste li pozabili na naš dogovor?» vpraša eden njiju.

«Koga! Nič nisem pozabil, dragi grof!» mu odgovori drugi. «Stavil sem tisoč pistol, da vas ubijem v dvoboju, in sicer pod okni krvavega kardinala!»

«Ljubezni vi ste!» mu odgovarja drugi. «In jaz sem vam odgovoril, da vas bom prevrtil in prebodel na Kraljevskem trgu.»

«Kaj, če bi sedaj dogovorila dan in čas, da izvršiva svojo obljubo?»

«Torej ste že tako siti življenja, ubogi moj markiz?»

«To manj; toda priznavam, da se mi žuri in da bi vas bil rad čim preje rešil!»

«No, dobro, če je torej krvavi kardinal čez osem dni še vedno živ...»

«Mu bova pač dala priliko, da bo s svojega okna opazoval našin dvoboj in da si bo pri tem še enkrat prečital svoj edikt, ki zabranjuje takšne dvo-boje pod smrtno kaznijo. Samo vprašam vas... kaj pa, če nabodeva drug drugega, ali bi on potem mogel izvrševati svoj dekret proti dvema mrtvecema?»

(Dalje prihodnjik.)

Trboveljski premog in drva

stalno v zalogi vsako množino
Družba Ilirija, Ljubljana,
Kralja Petra trg 8. — Tel. 220.

Gostilničarji, vinski trgovci, pozor!

"VINARIA"

družba vinogradnikov

v Ptuj

priporoča svojo veliko zalogo priznано pristnih in prvovrstnih vin, letnikov 1920., 1921. in 1922. iz ljutomerskih, haložkih in ormožkih goric.

Lasten produkt!

Cene zmerne!

HRVATSKA ESKOMPTNA BANKA, Zagreb.

PROSPEKT

za XVII. emisijo delnic Hrvatske Eskomptne Banke (I. 1923.).

Občni zbor delničarjev Hrvatske Eskomptne Banke, ki se je vršil dne 29. aprila 1922., je sklenil zvišati delniško glavnico

od K 200,000.000.— na K 400,000.000.—

Ta sklep občnega zbora izvršen je deloma s XVI. emisijo delnic v znesku K 100,000.000.— v času od 9. do 22. novembra 1922., in se je delniška glavnica s tem zvišala na K 300,000.000.—.

V svoji seji dne 13. aprila t. l. sklenilo je ravnateljstvo Hrvatske Eskomptne Banke, da popolnoma izvrši rečeni sklep občnega zbora in da izvrši tudi preostalo

zvišanje delniške glavnice od K 300,000.000.— (dinarjev 75,000.000.—) na K 400,000.000.— (dinarjev 100,000.000.—).

Z izdajo novih nominala K 100,000.000.— t. j. komadov 250.000 delnic po nominalu K 400.— s pravico do dividende za leto 1923.

Emisija novih delnic se bo tako vršila:

I.

Dozdanjim delničarjem se prepuščajo delnice v nominalnem znesku K 50,000.000.— pod temi pogoji:

1. Delničarji imajo pravico na šest starejših delnic (posamezne delnice se ne vpoštevajo) optirati po eno novo delnico od leta 1923. em. XVII. po kurzu K 500.— tel quel.

2. Delničarji morajo svojo pravico opcije prijaviti in predložiti stare delnice v svrhu žigosanja v času od dne 16. aprila do vštetega dne 5. maja t. l. v uradnih urah:

pri blagajni Hrvatske Eskomptne Banke v Zagrebu; pri podružnicah Hrvatske Eskomptne Banke: Osjek, Petrinja, Vinkovci, Križevci, Dubrovnik in Sušak; pri Anglo-Austrian Bank Ltd. London 24—28 Lombard Street, E. C 3; pri Anglo-Austrian Bank Ltd. London, zastopništvo Wien I., Stranngasse 1; pri Zentralneuropäische Ländlerbank, Niederlassung Wien I., Hohenstauffengasse; pri Bankkommanditgesellschaft Franz Pollak Wien I., Johannesgasse 3.

3. Delničarji, ki žele svojo pravico opcije izvršiti, morajo istočasno s prijavo vplačati K 500.— najkasneje do vštetega dne 5. maja t. l. Delničar, ki ni do tega časa prijavil pravico opcije in izvršil vplačilo, izgubi pravico opcije.

4. Delnice, na katerih podstavi je delničar prijavil pravico opcije, žigosale se bodo z opomnjo: „Pravica do delnic XVII. emisije 1923. izvršena“, ter povr-nile delničarjem zaeno s potrdilom o učenjem vplačila.

5. Nove delnice se izroče delničarjem pozneje proti pokazu potrdila o vplačilu za nove delnice.

6. Vsa razlika med naslovno vrednostjo in emisijskim tečajem novih delnic privede se rezervnemu zakladu banke.

7. Posestniki novih delnic dobijo delež dobička in so deležni vseh delničarjem po pravilih pripadajočih pravic, začeti od 1. januarja 1923.

8. Izvršitev te emisije zajamčuje poseben garancijski sindikat.

II.

Ostale delnice v nominalnem znesku K 50,000.000.— je prevzela trdno Anglo-Austrian Bank Ltd. London vezano na več let.

V ZAGREBU, dne 14. aprila 1923.

Ravnateljstvo Hrvatske Eskomptne Banke.

Politični odmevi

Kam vodi politika separatistov?

Brez pristranosti, brez bratstva in ljubezni do se zadnje dneve vršili beograjski in zagrebški sestanki separatistov in radikalcev. Separatisti so tako razdražili plemensko strast, da s strahom gledamo v bodočnost in naj se sporazumi še tako pospešujejo.

Treba je le čitati odgovore beograjskih listov na drska in brezvestna protidržavna in protisrbska hujškanja, klerikalcev in drugih separatistov, da se vidi, kak strašen odmev razlega iz njih. Naj v razmišljanje Slovence objavimo nekaj citatov iz srbskih listov:

Beograjsko «Vreme» prinaša, kakor se zatrjuje, izpod peresa enega najuglednejših in vplivnejših voditeljev radikalne stranke g. Ljube Jovanovića — ne oziraje se na zagrebške razgovore pod naslovom: «Odgovor Hrvatov in Slovencev», kakor rešen in stvaren članek, ki ga končuje tako-le:

«Med Srbi je mnogo takih ljudi, ki verujejo, da so Hrvati in Slovenci trenutno zapeljeni. Tudi ako se postavimo na to predpostavko, ni treba iskati rešitve v okviru skupnosti z nami. Naj se Hrvati in Slovenci izdvojijo od nas in naj se iztegnijo na svoje stroške in riziko. Zakaj bi mi sprejemali na svoj hrbet revolt in upor njihov, ki bo v svrhu dosega svojega cilja, delati proti državi in posebno proti nam Srbom, kakor se je to že dosedaj delalo? So stvari, ki so tako strašne, da jih niti opisati nečemo. Vse te stvari nas napolnjujejo z apostolskim prepričanjem, da hodi srbski narod po opolzi ki poti in da stavlja na kocko svoj lastni obstanek. Radi velikih žrtv, ki smo jih podnesli za ujedinjenje, nikar ne kupimo novih žrtv in ne dajmo iz trmoglavosti, ker smo se za nekaj zelo žrtvovali še svoje glave, ki smo si jo ohranili v največji borbi Sloveštva.

Hrvati in Slovenci se sklicujejo na neke svoje tuje prijatelje in na podlagi njihovih trditve pravijo, da je razhod nemogoč brez mednarodnega foruma. Kako slab in beden je ta argument! Evropa je dopustila, da se je povrnil Konstantin, da raztrga Kemal paša severjsko mirovno pogodbo, da se D'Annunzio udrži na Reki, da general Želigovski zavzame Vilno, da Litvanci zavzamejo od Francozov Memel, da boljševiki uničijo celo eno civilizacijo in državni red, pa ne bi prenesla, ako bi se mi odrekli ozemlja, ki nam je odvzel in nepotreben! Položaj na Balkanu ne bo nič spremenjen, ako nastanejo še dve novi državi. One bi mogle škoditi samo nam in ako mi izračunamo, da bo škoda od njih, ako so zunanji, manjša, kakor ako so znotraj, potem bo tudi Evropa vzela na znanje naše odrekanje.

V teh usodnih trenutkih so nam potrebni državniki, ne politiki. Politiki se orijentirajo po trenutnih situacijah, nam so pa potrebni državniki, ki bi precenili pogoje življenja in obstanka in proti temu naj bi se opredelili.

Tako «Vreme», kaj porečejo na ta odgovor separatisti? Ali se vsaj malo zavedajo, kaj pomeni za Slovence, če se jih smatra v državi za balast, ki ga je treba odvreči? Ali vae ni strah odgovornosti, ki ste jo prevzeli na sebe hujškati proti narodnemu edinstvu in proti edinstveni državi?

Beograjski «Balkan» ne citiramo radi. Je eden onih tipov jugoslovanske žurnalije, ki kakor mariborska «Straža» in mnogokrat tudi «Slovenec» z nebrzdanim razpajevanjem političnih strasti in najjedkejšim sarkazmom iz dneva v dan truje duševnost širokih mas. Danes ga hočemo

omenjati, da vidi javnost, kak odmev povzroče klerikalni ekstremi, da spoznava ljudstvo, kam vede plemensko podpihovanje separatistov.

V odgovor na «Slovenec» članek Velikega petka, ki govori o Golgoti slovenskega ljudstva, biljuje zdaj «Balkan» mesto na klerikalce, kar na vse Slovence. «Balkan» meni, da samo črne, samo nevhvaležne robeke duše morajo kaj takega kot «Slovenec» trdit in pisati, zloupotrebujoč donešeno jim svobodo. Sebičnost Slovencev da je brezmejna, njihova mržnja na Srbe globoka. Niti enega Srbina, niti uradnika, niti trgovca da Slovenci ne trpe v Sloveniji in pogranlične finančne straže, če niso Slovenci, da lažje tiho tapijo, takoj napode iz Slovenije. Oni že imajo ne samo avtonomijo, marveč državo v državi. In ta njihova «država» živi kakor pijavka od soka te države, ki je bila ustanovljena s srbsko krvjo.

Niti ena tovarna ni v Sloveniji tpepla radi vojne. V Srbiji so bile vse porušene. Mesto, da bedasti srbski državnik vso skrb posvete najpreje poplajeni, okradeni in decimirani Srbiji, oni zasipajo Slovence z milijardami, da oni po štirih letih osvobođenja, v ime hvaležnosti, izjavijo preko Koroškega organa, kako so jih Srbi dovedli na — Golgoto.

Mi jih nismo pripeljali na Golgoto, to se sami v duši zavedajo, samo so take slovenske izdajice, da tega nočejo javno priznati, zato bi bil interes pravice in poštenja, da jih sedaj, ker so taki, potisnemo na Golgoto. Mi ne potrebujemo niti Slovence, niti Slovencev! Ali mora ostati vse pri dose-danem, ali pa naj se odseka Slovenija, vsekakor pa je treba preje še dobro nabiti verižniško in tihotapsko vojsko popa Korošca. Nato postaviti mejo na Zumberak, granico pleteno od goste železne žice, da ne bo nihče od teh tihotapskih pijavk mogel priti na to stran. V jeseni 1918. so Korošci Slovence na kolenih zaklinjali srbsko vojsko, da čim prej pride mednje, da jih osvobodijo in čuva. Sedaj po štirih letih, ker so obogatili, obtožujejo Srbe, da so jih spravili na Golgoto. Naj grodo proč od nas! Ne potrebujemo jih!

Tako se glasi odgovor strupenega veleerbskega separatista na impertinentno klerikalno izzivanje. Kam to vede, naj ljudje sami razmišljajo, ako niso že izgubili vso pamet.

Časopisni glasovi o zagrebških pogajanjih

«PREPOROD» piše: «Od pogajanj se ne moremo naupati nikakega izboljšanja za državo, ker se z Radićem s popuščanjem ne more doseči nikak stvarni sporazum. Kaj bo z vidovdansko ustavo in narodnim jedinstvom, s katerim nesramno trgujejo? Ali bosta ostala brez branilcev? — Nadalje prinaša «Preporod» članek izpod peresa Pavla E. Jurišića, ki pravi: «V evoluciji našega narodnega edinstva je nastal najkritičnejši in najtragičnejši moment. Pristaši narodnega edinstva so stavljeni v položaj, da sprejmejo borbo na življenje in smrt. Ta borba je odkrita, častna in poštena. V sedanjih kritičnih dneh, ko so potrebne vestnost, delavnost, doslednost, energija in ostale moške vrline za izvajanje našega državnega ne sme menjati po oportunisti. Oni, ki programa, se naša državna politika to delajo vršijo strahovit političen zločin in nosijo največjo odgovornost.»

«NOVI LIST» piše: «Ko bi šlo za trgovski posel med radikali in radi-

čevci, bi ne bilo razloga za vznemirjenje; naj se nečkajo in ciganijo kolikor jih je volja! Toda to je tisto, kar je škandalozno, da je vlada nesla Radiću na trg najdragocenejšo zadevo: ureditv države! S partizanskega stališča je vladi potrebna pomoč muslimansko-klerikalno-separatističnega bloka. Blok je pripravljen dati to pomoč, toda s koncesijo v vprašanju nove organizacije države. V najboljšem slučaju bo vlada pridobila kak čar za svojo stranko, ceno pa bo plačala država.»

Radikalni «BALKAN» povdarja: «Eno se mora častno in javno priznati: G. Svetozar Pribičević — pa naj bo kakršenkoli in «Balkan» ga najbolje pozna — je nikoli v teh štirih letih po osvobođenju ni šel podviriti veleizdajalec in defetistom. Ta monopol gluposti in negativnosti so si naši naivni političarji iz Srbije prisvojili za sebe. Kdo so Radić in njegova stranka? Najnavadnejši veleizdajalci! Ne priznavajo države, niti njenih zakonov in ustave, niti kralja, o narodnem jedinstvu SHS pa so v svojem manifestu rekli, da je brezdušna in brezbožna laž, izmišljena od beograjskih oblastnikov, da bi lažje uničili Hrvate. Kako potem moreta radikalna vlada in radikalna stranka priti v stik s takimi protidržavnimi zločinci?»

«RIJEČ» piše: «Akcijska za sporazum» ni nič drugega kakor tekmovanje brez načelnosti z ene in druge strani, stremjenje za izigravanjem, intrigami in taktičnim trikom. Pri vseh teh razgovorih ni šlo za interes države, pač pa za to, kdo bo koga ukanil. Z istim uspehom so eni in drugi obesili na klin svoja programatska načela. Niti eni niti drugi ne mislijo na državo, nego samo na našože svoje partijske interese. Idealni in nesebični branitelji te države bodo morali budno paziti, da situacija ne postane fatalna za državo. «Sporazum» med radikali in radićevci ne bi mogel biti dolgotrajen. Tak neprincipijelni sporazum bi v našo državo prinesel nov kaos med narodne sloje in nov nemir. Tako bi narod drago plačal izkušnjo, da ne more biti sporazuma med ognjem in vodo, med belim in črnim; pa če se formalni sporazum med takimi elementi tudi stori, mora biti le kratkotrajen, ampak dovolj dolg, da rušilni elementi, ki so se sporazumeli, izvršijo destrukcijo življenja, ki se je v naši državi že tako lepo pričelo konstruirati iz kaosa.»

«SLOBODNA TRIBUNA» piše: «Baza, na kateri se blok in radikali sporazumevajo, ni prava za zgraditev zdravega in trajnega sporazuma. Čeprav je ta baza samo preliminarne, krije v sebi mnoge opasnosti. Jugoslovanska baza je edina povsem prirodna in trajna. Radić danes odbija «službeno narodno edinstvo», toda zlo je, da on vta facti sploh odbija bazo narodnega edinstva. Naj bo že kakorkoli, situacija se je premaknila z mrtve točke in je v evoluciji. Momentano je v rokah in na linjah, ki so daleč od jugoslovanske koncepcije; toda fatalnost prilik in historijskih sil bo to evolucijo gotovo uravnala v smer te koncepcije. Pravi Jugoslavlani morajo biti budni in ne preveliki optimisti, imajo pa povoda pričakovati, da pride tudi njihov čas.»

«PRAVDA» meni: «Radikali hočejo nadmočje v Srbiji, a Radić na Hrvatskem. Grupirana plemensko in versko ta dva bloka ne moreta gledati poleg sebe stranke, ki neomajno stoji na državnem in narodnem edinstvu in ki hoče popolno enakopravnost brez ozira na vero in plemo. Iz razgovorov, pregovorov, sporazumevanj — imenujmo jih kakor hočemo — bo sledila lepega dne «nagodba» med Beogradom in Zagrebom in država se bo vrnila v življenje nagodbe med Pešto in Zagrebom. Odtlej bi se politična borba začela sukati okrog nagodbe, nastala bi dva zamaha, ki bi vlekla vsak v svoj pravec in razruvala celoto. Država bi postala gola formalnost, ker bi njene razdružene sile raztrgale elemente v dva, tri, štiri ali celo pet pravcev. Ali se

v takih okoliščinah more govoriti o edinstvu države in naroda in, kar je glavno, o potrebni jakosti države?»

Smisel češkoslovaške revolucije

Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je nedavno imel v Pragi, te dni pa v Bratislavi pomembno in zelo instruktivno predavanje, v katerem se je dotaknil celo vrsto političnih vprašanj in protidržavna ideja, ideja obrambe proti Dunaju in Budimpešti.

Češkoslovaški narod se je po svojem zgodovinskem razvoju, svojih idealih in svoji duševni strukturi naslanjal na zavezničke. Vodilne ideje češkoslovaških vojakov so bile: ideja nacionalne samostojnosti, protihabsburška in protidržavna ideja, ideja obrambe proti Dunaju in Budimpešti.

Politična organizacija revolucije je na demokratični podlagi združila vse češkoslovaške činitele v tujni. Sročen slučaj je nanesel, da je filozof Masaryk v svoji osebi poosebljal ideale časa in tradicije naroda. Češkoslovaško delovanje za medjami je tvorilo v revolucijski pripravi v domovini popolno celoto.

Eno izmed bistvenih vprašanj češkoslovaške revolucije politike je bilo vprašanje razmerja med Čehi in Slovaki. Praksa je tuintam sicer pokazala razlike, zastopniki obeh narodov pa so že v pariškem narodnem svetu takoj v začetku imeli pred očmi jasen cilj: branili so konsekvantno češkoslovaško enotnost. Od obeh strani podpirana češka in slovaška narodnostna ideja je bila za češkoslovaški nacionalizem naravnost rešilnega pomena. Brez Češke ne bi bilo samostojne Slovaške; in brez Slovaške bi bile tudi češke dežele ogrožene.

Kaj je bistvo demokracije? Demokracija ne znači razkosavanja države in naroda v atome. Demokracija je sinteza

pravilo pojmovane svobode posameznika, ga človeka, občine, mesta in pokrajine. Demokracija pravilno tolmachi celodržavne in narodne koristi. Demokracija je svoboda, toda obenem tudi disciplina.

Glede Rusije sta se v dobri revolucijskega gibanja pojavili dve tendenci. Nekateri so priznavali Rusijo, toda so odklanjali carizem. Drugi so videli v carizmu našega zaščitnika. Nov položaj je nastal ko se je pojavila boljševiška revolucija, s katere ideologijo in metodami je bilo češkoslovaško delo v protislovju. Češkoslovaško demokratično čustvovanje se je upiralo nasilnim metodam boljševizma in ideji diktature.

Izid svetovne vojne je pokazal, da je v narodnostnem vprašanju zmagovalo načelo samoodlobe narodov, seveda v mejah dane politične realnosti. Gibanje v pravcu socialne pravičnosti je povečalo vpliv delavcev in kmetov, vodilo jih je deloma na vlado ter izvedlo agrarno revolucijo.

Obnovitev starih časov je nemogoča. Vpliv socializma in kmečkega sloja na sodobne življenske uredbe je treba smatrati za trajen. To pomeni grandiozno prevrat, socialno revolucijo, s katero začnemo novo razdobje Evrope. Ako povsod nimamo zaželenega mira, sta temu kriva dva ekstrema; na eni strani boljševizem, na drugi fašizem. Politična revolucija zlasti v duševnem oziru še ni izpeljana do konca. Predvojna ideologija je posebno v Nemčiji in na Madžarskem še vedno v veljavi. Češkoslovaška se je s svojo revolucijo pridružila zapadni Evropi, v kateri ima tudi svoje kulturne korenine. Z Jugoslavijo in Rumunijo ne vežejo češkoslovaške republike zgolj čustveni nagibi, temveč tudi druge koristi. Češkoslovaško razmerje s Poljaki mora biti prijateljsko.

Naloga vseh državljanov češkoslovaške republike je, da nikdar in nikjer ne zataje načel narodnostne pravičnosti, da se posvetijo idealom človečnosti, demokracije in vsestranske pravičnosti.

Kulturni pregled

«Hedda Gabler»

(K predstavam v ljubljanski drami.)

«Hedda Gabler» ni Ibsenova borbeno drama. Ko jo je mojster napisal, je imel «Stebre družbe», «Noro» in «Strahove» že za seboj. V Heddi je ustvaril tip prave ženske, ko led hladne radi hrepenenja po vročem življenju. Salon, lakaj v livreji, jahalni konji — so njeni ideali. A ker tega ne more doseči, si krajša grozen življenjski dolgčas — s pistolami generala Gablerja.

Hedda Gabler se je poročila s Tesmanom, kandidatom za vsesčlilškega profesorja. Tesman je vsakdanja filistrska prikazen; strokovnjak sicer, a za Heddo do smrti dolgočasen. Kar je Tesmanu milo, Hedda sovraži: njegove knjige prav tako kakor njegove tetke.

Zbičana od neznoznega dolgega časa, si Hedda preganja ure z muhastimi zabavami. Najprej strelja na asesorja Bracka. Potem hoče postati «gospodarica usode» genijalnega Lövborga, tekmeča svojega moža. Heddi je življenje pretesno. Ona ni niti najmanj Tesmanova žena. Kljub temu, da je vzela Tesmana za moža, je še vedno sama hiš generala Gablerja. Njegove pistole so tudi njene. Brabantka domača obrt, o kateri je Tesman nabiral gradivo celo med poročnim potovanjem, zanima Heddo prav toliko, kakor stara, prisrčna Jergenova tetka Julia. Prej nego k Tesmanu, bi Hedda Gablerjeva spadala v krog Lövborga; a Lövborg je zapita veličina, ki ne more niti za trenutke v naprej doletiti poti svojega življenja. Zato pa daje Lövborgu vsebino gospe Elvstedove, poznane putika, ki je v svojem življenju prav tako omejena, kakor doktor Jergen Tesman.

Hedda Gabler je zaigrana eksistenca. Ne privlači jo nič več, tudi ne flirt s ci-

ničnim asesorjem Brackom, ki bi rad ostal «edini petelin na dvorišču» in ki meni, da se kaj takega kot je n. pr. samomor, «vendar ne stori».

V soboto, nedeljo in ponedeljek smo «Heddo Gabler» videli v ljubljanski drami. Uprizorjena je bila odlično; gotove scene so bile naravnost komorno zrele in naravnost sijajne je bilo tretje dejanje.

Hedda Gablerjevo je predstavljala g. Marija Vera. Njena igra je bila natančno preštudirana. Niti ena gesta ni bila površna, niti ena beseda brez poante. Njena uloga v celoti je bila nekaj divnega. Inteligentni asesor Brack je bil g. Milan Skrbinšek. Organ mu je služil najbolje takrat, ko ga je brzdal. In takih momentov je bilo vse tri večere mnogo. Lövborga je predstavljala g. Rogoz; prav dober je bil zlasti v drugem aktu.

Ostali igralci so bili deloma na mestu. Tesman g. Pečka je bil skoraj nekam površen. Verjetna gospe Elvsted je bila g. Debeljakova. Premalo naravna in resnično topla pa je bila tetka Julia g. Juvanove. Iz okvira drame je bila Berta gne. Rakarjeve. Kljub tem pomankljivostim pa predstava v celoti ni trpela.

Režija g. Lipaha je bila vseskozi odlična. Izčrpala je Ibsenove finese malone do skrajnih možnosti. Takih predstav kot je bila «Hedda Gabler», bi si želeli še več.

S. K.

A. Melik, Jugoslavija. Zemljepisni pregled, II. del, 2. snopič, 1923. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani. Strani 297 do 527. Cena 35 Din, s poštnino vred 26.50 Din. Za Veliko noč je izšel zadnji snopič Melikovega zemljepisnega popisa naše države, ki prinaša geografske podatke Črne gore, Vojvodine, Srbije in Makedonije. Popis posameznih pokrajin in krajev je točen in zanimiv ter popolnjen z najnovejšimi statističnimi po-

Dr. N. Preobraženski:

Iz pisma zadnje ruske carice

(1914. — 1916.)

Vojna pisma zadnje carice, ki jih je v dveh zvezkih izdala založništvo «Slovo» v Berlinu, oživijo naše zanimanje za ruski dvor v zadnjih letih monarhije. Ta pisma ovrežejo marsikatero hudobno govorico, toda obenem težko obtožujejo vse tiste, katerih rokam je bilo v usodnem trenutku izročena velika država.

Predvsem niso napram carici upravičeni očitki veleizdaje. Carica se je vedno veselila ruskih zmag in je obžalovala poraze, dasi so jo bolj zanimali druge stvari. Obiski na fronti so se ji zdeli zelo važni.

Soprogu je bila zvesta in ljubeča žena. Njena vdanost prehaja že v oboževanje. Po 21 letih zakona mu piše tako-le: «Dvomim v resnici, da bi živele na svetu še take srečne soproge, kakor sem jaz.» Pisma iz leta 1916. se razlikujejo sicer od pisma iz prvih let vojne. Nežno zatrjevanje ljubezni pa ne izostane do konca. Vedno bolj pa segajo vmes politične zahteve in nasveti. To je značilno za oblastni značaj carice, katera sploh ni znala ločiti državnih poslov od rodbinskih skrbi. Iz tega vzroka je skrbela za svoje hčere manj nego za božjega maziljenca — moža in predvsem za edin-

ca — sina. Vedno je opozarjala carja na skupno dolžnost napram sinu: «Našemu Bebiju moramo izročiti močno državo.»

Vendar je bila carica vključ v nekaljeni rodbinski sreči jako nesrečna žena. Vzrok temu je tical v njeni tragični osamljenosti, posledici one politične borbe, katera je tvorila vsebino caričinega življenja. Vse njeno delovanje je bilo delovanje skrajnega absolutizma, tako da bi se dalo govoriti o podedovanem monarhizmu carice.

Carici je bil duševno najbolj soroden Wilhelm II. Iz tega prepričanja je izhajala njena vera, politika in navdušenje za vsakdanji boj. Njeno življenje je bilo težko. Največ skrb ji je povzročil slaboten značaj moža, kateri je vse obljuboval, a ravno tako hitro prekršil svoje obljube. Vse neprijetne stvari ji je razložil do zadnje malenkosti, a končno je postal brezobziren.

Ob ustanovitvi papeževе nunciature za Rusijo je car n. pr. podal tri pismene izjave: «Smatram za potrebno», «smatram za predčasno» in «smatram za nepotrebnost». Finančni ministar Witte je hotel enkrat prepričati neko želo Kuropatkinovo. Da si za-

sigura zmago, si je Kuropatkin pridobil od carja sledečo čudno izjavo: «To je moja zadnja in nepreklicna želja.»

V svojih «spominih» pripoveduje o podobnih rečeh tudi ravnatelj državnega gledališča knez S. Volkonski. Stopil je v pokoj, ko se je prepirčal, da se ni moglo zanesati na navidežno carsko naklonjenost. Naveličal se je gledaliških spletk. Posebno hud je bil na plesalko Kjesinsko, katera je s carsko protekcijo vedno odvezovala tekmovalkam uloge in tako prenovila ves spored.

Carica je dobro poznala nezanesljivost moža in zato mu je po desetkrat ponavljala eno in isto zahtevo. Slog njenih pism je jako pester malenkostnih ženskih stavkov: «naj bo tako», «tako hočem», «tako ne maram». «Tako bi hotela vlti v tvoje žile moje voljo», piše carju nemirnega novembra 1916. Ojačiti moč carja je bil njen življenjski cilj. Vedno ga je opominjala, da mora biti in ostati absoluten car, da mora navaditi svojo okolico trepetati pred seboj, biti Peter Veliki, Ivan Grozni, potoptati vse. «Bodi bolj avtokratičen, dragoc, postavi se!» — mu je pisala nekoč. Pazno in ljubo sumno je zasledovala carica vse, kar bi utegnili škodovati ugledu carja. Bila je vesela, ko je prevzel car osebnopoveljstvo vzhodne armade, dasi je bilo veliko ministrov proti njemu in četudi je bil novi poveljni komandant sa — na papirju. Zato pa je bil

poslan na Kavkaz v častno preganstvo knez Nikolaj Nikolajevič, kateri je postal preveč priljubljen med ljudstvom. Navdušeno se je zahvalila možu za uresničenje svojih sanj. Pisala mu je: «Zdaj si na čelu vseh. Naj bo to tvoja vojna in mir.»

V tem napetemu političnem ozračju je rastla skrivnostna neomejena moč Rasputinova, katerega je carica smatrala za božjega poslanca, kakor že prej okrog l. 1900. nekega drugega pustolovca Mr. Philippa. S pomočjo «božjega človeka» je hotela carica premagati vse, kar jo je ubijalo. Nikolaj II. je moral samo ubogati. Ona pa mu je sporočala po Rasputinu izročena ji božja razodetja ter venomer ponavljala, da to ni šala. «Dušica moja, zatrujem ti, da storiš pravilno, če se držiš nasvetov našega prijatelja. On vroče moli zate ponoči. Samo njemu se imaš zahvaljati za vso oblast. Le veruj kakor jaz ... Potem bo vse dobro.» Carica je sovražila vse osebnosti in činitele, ki bi bili utegnili zmanjšati vpliv carja ter ga odvrtiti od «božje», Rasputinove poti.

Jeseni leta 1915. je ruska armada ostala brez streljiva. Pričela se je velika akcija za ublažitev grozečega položaja. Car ni hotel sprejeti zastopstva zveze ruskih mestnih in deželnih odborov. Carica je navdušeno pozdravila ta možev korak: «Vzradoščena sem, da nisi sprejel teh kreatur» — mu je pisala. Sovražila je liberalce, pa naj

so bili še tako zmerni kot A. Gučkov, predsednik odbora za vojno industrijo. Mogoče je slutila, da bo izročil Nikolaj II. svojo odpoved ravno Gučkovu, ki je želela temu, da bi ponesrečil na železnici. Ob volitvi zastopnika trg. zbornice v državni svet je pisala: «Kako je zoprno, da sta Gučkov in Weinstein (gotovo žid) od te «sodrga» izvoljena v državni svet. Še bolj nego posameznike je carica sovražila dumo. «Prosim te, nikar jo ne dovoli sklicati!» Komaj je bila duma sklicana, pa vprašuje, ali še ne bo razpuščena. «Odpravi jo vendar!» ponavlja dva dneva pozneje.

Carica je dobro vedela, da je obsovana; ponosna je bila na to. Naševala je carju njegove sovražnike: velike kneze, aristokracijo, ministre, dumo i. dr. Vedela je, da se prigovarja carju, naj se od nje loči in naj jo pošlje v samostan. Vedela je, da hočejo izvesti krogi seznaniti carja z neko lepoticco, ki naj bi jo izpodrinala. Takrat mu je pismeno prepovedala sestanek z «nevarno žensko».

Za svojo politično nalogo je carica smatrala imenovanje visokih državnih dostojanstvenikov. On jih je zahtevala vdanost Rasputinu in pokornost sebi. «Božjemu človeku» je zaupala v vsem. Za svoje in Rasputinove sovražnike je stalno zahtevala Sibirijo in vislice, česar pa car ni storil. Rasputina so včasih izdajali in spletkarili proti njemu. Vse to si je carica raz-

Šah. Malokatera knjiga nudi toliko interesantnih podrobnosti kot Melikova, kljub temu je pa pregledna in za spoznanje Jugoslavije vsakomur nujno potrebna. Boljšega popisa naše države do sedaj nimamo. Kako je javnost sprejela prejšnje snopiče, kaže najbolje dejstvo, da je prvi zvezek že davno razprodan in da se pripravljajo druga izdaja. Pravkar izišle snopiče je prideljano tudi pregledna karta Jugoslavije, ki bo vsakomur dobro služila. — Istočasno s zadnjim snopičem je izšla tudi bolj mehko vezana izdaja celega drugega zvezka z zemljevidom vred. Ta izdaja

veleja 65 Din, s poštnino vred 67.50 Din. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

«Zapečatenica». — Pravkar je izšel 11. zvezek zbirke opernih in operetnih tekstov, in sicer: «Zapečatenica», komična opera v enem dejanju, spisal Richard Barka in Pordes-Milo, poslovenil Alojzij Peterlin-Batog, uglašil Leo Blech, 51 strani. Cena 3 Din. Libreti se dobivajo pri založnici v Zvezni tiskarni v Ljubljani (Wolfova ulica 1.) Razprodajalec običajen popust. V razprodaji so tudi v tujaknjih knjigarnah, kakor tudi pri blagajni v operi in pri opernih biljetarjih.

zmagali. Vplivati so se tudi dali od hlastnosti Italijanov. Sodi je Holandec Boas.

Italijansko moštvo je torej igralo 12 zaporednih tekem ne da bi bilo poraženo. 27. maja se vrši trinajsta internacionalna tekma, in sicer v Pragi proti češkoslovaški reprezentanci. Morda bo številka 13 pomenila za Italijo nesrečo, zlasti ker se bo bila borba na praških tleh.

Olimpijski dan v Ljubljani

Naš olimpijski odbor s Ljubljano ne bo ravno preveč zadovoljen. V korist fonda za udeležbo jugoslovanskih sportnikov na pariški olimpijadi leta 1924. sta se vršili v nedeljo dve tekmi, ki pa nista privabili preveč občinstva. Res je, da je bilo temu nekoliko krivo nestalo vreme, glavna krivda pa leži v dejstvu, da obe tekmi nikakor nista bili «Kasensstucke». Da se pri nas napolnijo blagajne, treba senzacije. Tudi napovednega pregleda skoro vsega boljšega igralnega materiala ni bilo, ker sta ravno Ilirija in Primorje precej bagatelizirali tekmi, prva ker je njeno moštvo igralo nekam brez zanimanja, druga pa je postavilo kar 4 rezerve. Tudi pri Iliriji je mesto Vidmajerja igral Pevalak, mesto Omana, ki je igral levo zvezo, Janoušek, mesto Pretinara pa Marussig.

V nastopnem podajamo izide:

Primorje : Hermes-Slovan 1 : 1 (0 : 1). Kombinirano moštvo Hermes-Slovan je disciplinirano in je pokazalo nekaj prav lepih momentov. Omeniti bi bilo treba vratarja in srednjega in levega krilca, nemogoča pa je bila napadalna vrsta. Primorje je bilo sicer nekoliko v premoči, s svojim večnim prekanjanjem pa kvari celo igro. V g. Husu smo videli izbornega in nepristranskega sodnika, ki je pokazal zmoglost, da vodi tudi težje tekme. Želimo ga večkrat videti. Ustrašiti naj se ne da po incidentih, ka-

kršnega je povzročil branilec Bregar in s katerim se bo brezdvomno bavil tudi podsavez.

Ilirija : Jadran-Lask 3 : 1. Tekma je bila igrana v precejšnjem tempu, vendar pa je Ilirija igrala brez vsake ambicioznosti. G. Janoušek se je izkazal kot dober tehnik in taktik, vendar mu pa manjka prodorna sila. V kombiniranem moštvu sta bila dobra branilca Pečnik in Buljevič, krilci so dobro pokrivali, napadalni vrsti pa manjka rutina in odločnost pred golom. Kot vodja napada se je izkazal Hartmann, ki je lepo razdeljeval žoge, vendar pa ni našel razumevanja v obeh zvezah in krilih. Sodnik g. Betetto nekoliko nesiguren.

Druge nedeljske nogometne tekme

Maribor: Rez. Maribor : Rez. H. S. K. Čakovec 7 : 2 (4 : 1). Kljub slabemu vremenu odigrana tekma je bila zelo fair in je nudila lepo igro. Pri Mariborčanih je ugajala zlasti napadalna vrsta, ki je bila večkrat celo boljše kot napadalna vrsta prvega moštva. Čakovčani imajo nekaj dobrih igralcev, vendar pa je moštvo prepočasno, kar se je opazilo tekom cele igre. Sodi je spretno gospod Frank.

Zagreb: Dunajska Vienna : Hašk 2 : 1.

Beograd: Concordia : Vardar 3 : 2.

Barcelona: Zagrebški Gradanski : Martineus 5 : 2 (v soboto 1 : 1).

Graz: Sportklub (Dunaj) : OAK 3 : 0 (1 : 0).

Bratislava: Amateure (Dunaj) : S. K. Bratislava 2 : 2 (1 : 0).

Brno: Wacker (Dunaj) : Makabi 3 : 1.

Praga: Sparta : I. P. C. Nürnberg 1 : 0. Pri zadnji tekmi med obema kluboma je zmagal Nürnberg s 3 : 0.

Sportni vestnik

Avstrija : Italija 0 : 0

Italija dvanajstič neporažena.

Eden največjih sportnih dogodkov sedanjega časa, nogometna tekma med reprezentancama Avstrije in Italije, je za nami. Up Dunaja, sportnega mesta par excellence, da bo s svojo zmago onemogočil Italijanom odpravi tekem zadnjih treh let 12. mednarodno reprezentančno tekmo brez poraza, je spaval po vodi. Pa tudi Italijani se ne bodo vrnili v svojo domovino z nekalno zadovoljnostjo, saj jim je šlo za to, da prvi premagajo svojega učitelja. (Prva tekma med reprezentancama Avstrije in Italije se je vršila 28. junija 1912 v okviru V. olimpijade v Stockholmu in je končala po dočela nadmočni igri Avstrijcev s porazom Italijanov z 1 : 5. Italijani so bili takrat še začetniki v nogometu, njihov sistem, ki je bil opiral na hitrost in brezmišelnost streljanje žoge, je kazal, da še dolgo ne bodo dosegli svojih učiteljev Avstrijcev. Toda prišlo je drugače. V italijanskem nogometu se je v razmeroma kratkem času razvil stil najboljših mednarodnih kvalitete, ki ga po antwerpski olimpijadi leta 1920, kjer so Italijani podlegli Špancem, v enajstih mednarodnih tekmah ni mogla prekositi nobena nacija sveta. Očitno je, da bi se našla družstvena moštva pri kakem narodu, opozarjamo le na Čehoslovake, Holandce in Belgijce, ki bi v vsakem oziru prekašala najboljše teame italijanskih društev, toda v zadnjih letih ni mogel noben narod postaviti reprezentance, ki bi premagala italijansko reprezentanco enajstotično.

Rekordni uspeh Italijanov v mednarodnih bojih zadnjih treh let kaže nastopni pregled: 20. februarja 1921 v Marseillu Italija : Francija 2 : 1; 6. marca 1921 v Milanu Italija : Švica 2 : 1; 5. maja 1921 v Antwerpnu Italija : Belgija 3 : 2; 8. maja 1921 v Amsterdamu Italija : Holandija 2 : 2; 7. novembra v Zenevi Italija : Švica 1 : 1; 15. januarja 1922 v Milanu Italija : Avstrija 3 : 3; 26. februarja 1922 v Turinu Italija : Češkoslovaška 1 : 1; 21. maja 1922 v Milanu Italija : Belgija 4 : 2; 3. decembra 1922 v Bologni Italija : Švica 2 : 2; 1. januarja 1923 v Milanu Italija : Nemčija 3 : 1; 4. marca 1923 v Genovi Italija : Madžarska 0 : 0 in sedaj 15. aprila 1923 na Dunaju Italija : Avstrija 0 : 0. Torej pet zmag in sedem neodločenih tekem.

Nedeljska tekma je bila česta med reprezentancama obeh držav. Trikrat so zmagali Avstrijci s 5 : 1, 3 : 1, 2 : 0, trikrat so tekme ostale neodločene z 0 : 0, 3 : 3 in 0 : 0. Razmerje golov znaša torej 13 : 5 za Avstrijo. Brezdvomno je, da avstrijsko moštvo glede tehnike nadkriljuje svojega nasprotnika, toda onega borbenega duha, ki je pripomogel Italijanom do njihovih uspehov, vendar je ni še doseglo.

Za nedeljsko tekmo je bilo v vsem sportnem svetu izredno zanimanje. Tekmi je po došli poročili prisostvovalo nad 80.000 gledalcev, torej skoraj za 20 tisoč več kot znaša celokupno prebivalstvo Ljubljane. Takih mas Dunaj še ni videl pri nobeni tekmi. Naravno je, da

so policija in druge oblasti odredile vse potrebno, da se prepreči kakšna nesreča. Na igrišču «Hohe Warte» so posebni vlaki in posebni tramvaji dovažali gledalce. Naval je bil tolik, da je morala policija prepovedati nadaljno prodajanje vstopnic. Skupni dohodek tekme so znašali nad 400 milijonov kron. Pa ne le z Dunaja, tudi iz vseh provinc Avstrije, da celo iz Jugoslavije, Češkoslovaške, Poljske, Nemčije, Madžarske itd. so prihiteli sportniki, da prisostvujejo gigantski borbi. Tekma je končala brez posebnih incidentov, le koncem igre je zdrsnilo občinstvo z neke rampe in je pri tej priliki padlo precej ljudi na tla. Nekaj je bilo lahko poškodovanih.

Pri obeh moštvi je bila obramba boljše del. Desni branilec Calligaris je naravnost briljiral. V napadalni vrsti Italijani niso pokazali nič posebnega. Slabo je bilo desno krilo. Avstrijski napad se ni mogel vigrati. Uvrstitev desne zveze Richterja (Rapid) se je takoj izkazala kot napaka. Tudi leva zveza Swatosch je večkrat odpovedala. Kuthan je pokazal lepe taktične poteze, toda hitra igra italijanske obrambe mu ni posebno prijala. Da je avstrijska napadalna vrsta odpovedala, so bili krivi tudi krilci, ki so bili prepočasni in niso napadu dajali nikakih uporabljivih žog. Brandstetter je bil zelo nesiguren. Od krilcev je bil najboljši desni Kurz, dočim je skušal levi krilec Nietsch nadomestiti pomanjkanje hitrosti z izredno vneto in igro. Levi branilec Blum je bil najboljši igralce Avstrijcev. Novinec Regnart, ki je igral desnega branilca, ni mnogo zastajal za Blumom. Vratar Ostriczek je izvršil svojo nalogo brezhibno. Rešil je marsikatero kočljivo streljalo.

V italijanski mreži je bil Trivellini, ki je moral držati pet strelcov, od katerih pa je bil le eden nevaren.

Kar so pokazali Avstrijci je bila igra najstarejšega stila. V kick and rush sistem, ki so ga predvajali, so vpleli le malo kombinacijskih potez. Kar so Italijani imeli pred Avstrijci, je bila njihova mladost, večinoma 20 — 25 let stari igralci, ki so se odlikovali zlasti v takozvani akrobatiki z žogo in v igri z glavo. V prvi polovici je Italija igrala proti vetru. Zato se je morala igra za nekaj minut prekiniti, ker je bila žoga Italijanom prelahka. V 30. minuti je izgledalo, da bodo Avstrijci dosegli uspeh. Swatosch, ki je z levim krilom Weselyjem, menjal prostor, ustrelil ostro na gol, toda Trivellini reši. Regnart in Blum rešita večkrat v zadnjem momentu kočljive situacije. Po odmoru se je veter nekoliko polegel. Namesto ranjenega italijanskega levega krila vstopi rezerva Pero. Več napadov Italijanov onemogočijo Avstrijci z one-back sistemom. Napeta je bila situacija, ko Kurz lepo poda žogo Wondraku, ki ustrelil na gol. Italijanski branilec obvaruje svoje moštvo gola le s tem, da povzroči corner. V najhujši sili reši de Vecchi. Publika podžiga Avstrijce. Tik pred koncem se corner proti Italijanom, ki pa ostane neizrabljen in tekma je pri kraju. Izid odgovarja približno moči obeh moštev. Avstrijci bi bili lahko z malo več sreče

Gospodarska vprašanja

Glavna skupščina hmeljarskega društva v Zalcu

Kljub neugodnemu vremenu je bila glavna skupščina, ki se je vršila 8. t. m. še zadosti obiskana. G. predsednik je v otvoritvenem nagovoru povdaril veljavne naloge društva ravno sedaj, ko se sklepajo trgovinske pogodbe s sosednimi državami, pozval je vse hmeljarje, naj se tesno oklenejo edine strokovne organizacije v naši državi.

Za njim je podal poslovodja društva poročilo o društvenem delovanju v preteklem letu. Iz poročila posnemamo najvažnejše:

L. 1922 si bodo hmeljarji ohranili v neprijetnem spominu, kajti šteti ga moramo med pasivna leta, to se pravi: pridelovalni stroški so presegali dohodek. Povprečno se lahko reče, da se je hmelj prodal po 70 K za 1 kg. Savinjska dolina je torej dobila, oz. še le bo dobila — kar mnogo hmelja še ni prodanega — nad 31 milijonov za lanski pridelek; pridelovalni stroški znašajo pa najmanj 54 milijonov, torej zneso izguba najmanj 23 milijonov K, kar se v gospodarski bilanci Savinjanov prav občutno pozna.

Delovanje društva je bilo lani prav obsežno. Društvo je šlo 227 članov. Izmed članov sta lani dva preminula, in sicer dvorni svetnik g. Fran Vovšek iz Braslovca in g. Matevž Holjnik iz Levca. (V počastitev so prisotni stali.)

Društveno vodstvo je lani v informacijskem prekupecem razposlalo tujezemskim strokovnim časopisom 11 poročil o vsakokratnem stanju hmeljskih nasadov. Pri sestavi teh poročil so nam dobro došla poročila naših poverjenikov iz različnih krajev našega okoliša. Takšna poročila smo prejeli od g. Plavška (Sv. Jurij ob Taboru), Praznika (Gomilsko) in Terčarja (Sv. Peter v Savin. dolini) po štiri, od g. Canka (Škofja vas), Dreva (Sv. Martin na Paki) in Sadnika (Grobja) po tri, od g. Turnška (Breg) in Kralja (Presej pri Braslovcah) po dva in od dr. Sribarja (Drešnja vas) eno poročilo. Drugi poverjeniki se pa prošnji vodstva sploh niso odzvali.

O stanju naših in tujezemskih hmeljskih nasadov je pa društvo v domačih časopisih razglasilo 16 deloma prav obširnih poročil. Brzojavnih tržnih poročil smo razposlali 24 tridesetim našim poverjenikom in tudi posameznim članom. Prosimo, da se nam poroča, ako so poročila točno došla in ako se za bodočo sezono želi kakšna tozadevna izprememba.

Hmeljskim obiravcem je društveno vodstvo tudi lani izposlovalo na južni železnici ter prvič na progi Rogatec — Grobelno polovično vozniško, medtem ko je državna železnica isto prošnjo vno-vič odbila. Za letos pa smo to ugodnost za progo Celje — Dravograd že dosegli.

Dne 2. julija se je poslovodja radi ustnem prošnje nekega hmeljarja podal na Zgornjo Ponikvo, kjer je imel čez dve uri trajajoče razpravljanje o umnem hmeljarstvu. Blizu 30 hmeljarjev je vestno sledilo strokovnemu razlaganju ter se končno predavatelju zahvalilo za trud.

Tukajšnja Hmeljarna se je lani udeležila ljubljanskega velikega sejma: vsa prireditve je povzročila obilo stroškov in truda, uspeha pa nobenega.

Neposredno pred hmeljsko sezono se je hmeljarjev poprijela neka bojazen; društveno vodstvo jih je potom posebne okrožnice tolažilo ter jim svetovalo, pri hmeljski kupčiji ohraniti hladno kri in ne preveč siliti k prodaji. «Kakršno je povprašanje, tako mora biti ponujanje».

Dne 10. decembra je društveno vodstvo sestavilo obširno vlogo: a) poljedelsko ministrstvo ter v njej razložilo vse težnje našega društva v povzdigu hmeljarstva vobče, in sicer a) glede carine na hmelj in juto; b) glede polovične voznice za obiravce; c) glede uvedbe posebnih olajšav za prevoz hmelja v inozemstvo; d) glede uradnih ur na tukajšnjem poštnem uradu v hmeljski seziji; e) glede hmeljske statistike in f) glede hmeljskega konzulenta v poljedelskem ministrstvu.

cene je nastalo veliko razočaranje. Ljudje so govorili o cenah, o katerih se razumnemu hmeljarju niti sanjalo ni. Pri meni je bil mož, ki mi je rekel, da ga pod 800 K za 1 kg ne bo prodal. Vesel pa je lahko bil, ako je le eno desetino pričakovane cene dobil za svoj pridelek. Povprečno se lahko reče, da se je hmelj prodal po 70 K za 1 kg. Savinjska dolina je torej dobila, oz. še le bo dobila — kar mnogo hmelja še ni prodanega — nad 31 milijonov za lanski pridelek; pridelovalni stroški znašajo pa najmanj 54 milijonov, torej zneso izguba najmanj 23 milijonov K, kar se v gospodarski bilanci Savinjanov prav občutno pozna.

Delovanje društva je bilo lani prav obsežno. Društvo je šlo 227 članov. Izmed članov sta lani dva preminula, in sicer dvorni svetnik g. Fran Vovšek iz Braslovca in g. Matevž Holjnik iz Levca. (V počastitev so prisotni stali.)

Društveno vodstvo je lani v informacijskem prekupecem razposlalo tujezemskim strokovnim časopisom 11 poročil o vsakokratnem stanju hmeljskih nasadov. Pri sestavi teh poročil so nam dobro došla poročila naših poverjenikov iz različnih krajev našega okoliša. Takšna poročila smo prejeli od g. Plavška (Sv. Jurij ob Taboru), Praznika (Gomilsko) in Terčarja (Sv. Peter v Savin. dolini) po štiri, od g. Canka (Škofja vas), Dreva (Sv. Martin na Paki) in Sadnika (Grobja) po tri, od g. Turnška (Breg) in Kralja (Presej pri Braslovcah) po dva in od dr. Sribarja (Drešnja vas) eno poročilo. Drugi poverjeniki se pa prošnji vodstva sploh niso odzvali.

O stanju naših in tujezemskih hmeljskih nasadov je pa društvo v domačih časopisih razglasilo 16 deloma prav obširnih poročil. Brzojavnih tržnih poročil smo razposlali 24 tridesetim našim poverjenikom in tudi posameznim članom. Prosimo, da se nam poroča, ako so poročila točno došla in ako se za bodočo sezono želi kakšna tozadevna izprememba.

Hmeljskim obiravcem je društveno vodstvo tudi lani izposlovalo na južni železnici ter prvič na progi Rogatec — Grobelno polovično vozniško, medtem ko je državna železnica isto prošnjo vno-vič odbila. Za letos pa smo to ugodnost za progo Celje — Dravograd že dosegli.

Dne 2. julija se je poslovodja radi ustnem prošnje nekega hmeljarja podal na Zgornjo Ponikvo, kjer je imel čez dve uri trajajoče razpravljanje o umnem hmeljarstvu. Blizu 30 hmeljarjev je vestno sledilo strokovnemu razlaganju ter se končno predavatelju zahvalilo za trud.

Tukajšnja Hmeljarna se je lani udeležila ljubljanskega velikega sejma: vsa prireditve je povzročila obilo stroškov in truda, uspeha pa nobenega.

Neposredno pred hmeljsko sezono se je hmeljarjev poprijela neka bojazen; društveno vodstvo jih je potom posebne okrožnice tolažilo ter jim svetovalo, pri hmeljski kupčiji ohraniti hladno kri in ne preveč siliti k prodaji. «Kakršno je povprašanje, tako mora biti ponujanje».

Društveno vodstvo je tudi v prošlem letu preskrbovalo članom Hmeljarskega društva večje in manjše množice velenjskega in zabukovskega premoga brez vsake najmanjše provizije za poslovedjo, ki je imel z razpečevanjem na drobno prav obilo posla in sitnosti.

Spomin na ustanovitelja našega hmeljarskega, g. Josipa Bilgerja, se je počutil s tem, da se je na dan Vseh svetih njegova gomila očistila, okrasila in razavetila.

Končno se vodstvo zahvaljuje blagemu državnemu poslancu, g. Droleniku, za izposlovanje državne podpore, potem g. Šolskim voditeljem iz Braslovca, Gomiljskega, Gotovelj, St. Martina na Paki, Orle vasi, Petrovč in Polzele za nabiranje letnine in razpošiljanje raznih okrožnic in vabil članom Hmeljarskega društva.

Hmeljarsko društvo je imelo leta 1922. 37.920 K dohodkov in 30.680.49 K stroškov, torej preostanka 7.239.51 K. Ta znesek se bo uporabil za eventualno selekcioniranje hmelja. V imenu pregledovalcev računov je poročal g. dr. Sribar ter izjavil, da je revizija našla vse v najlepšem redu; predlagal je, da se izreče poslovodji absolutorij, kar se je tudi soglasno zgodilo. Društvo je šlo lani 227 članov, kar je za obsežen okoliš veliko premoč in bi društvo moralo šteti vsaj 500 članov, ako bi se vsi hmeljarji zavedali pomena in naloge društva. So hmeljarji celo v našem trgu, ki društvo poznajo le takrat, kadar kaj rabijo, a k društvu ne pristopijo.

Iz naslednjega poročila naj glavna skupščina izve, v katerih občinah se nahajajo zavedni in nezavedni hmeljarji. Evo: St. Andraž —, Braslovče #7, Celje 5, Dobrna —, Gomilsko 20, Gotovelj 22, Grajska vas 7, Grize —, Maribor 4, Sv. Martin na Paki 11, Sv. Martin v Rožni dolini 1, Sv. Peter 18, Petrovče 10, Polzele 18, Prekopa —, Škofja vas 7 (vsi hmeljarji so tudi udi!), Šostanj —, Sv. Jurij ob Taboru 2, Velenje —, Velika Pirešica 6, Voljnik —, Vransko — in Zalec 31.

Skoro vsi navzoči so se zgostili kot udi za tekoče leto ter so plačali letnino, ki znaša za nehmeljarje 5, za hmeljarje do 5000 rastlin 10, in za vse druge 25 dinarjev.

Spopolnitev društvenih pravil se je izročila g. dr. Sribarju, ki bo osnutek spopolnitve predložil najpoprej širšemu odboru in potem pa glavni skupščini. Prepotrebno selekcioniranje se je po dolgem razpravljanju preložilo, kar se pa ne more odobravati.

Tedenska tržna poročila

Žitni trg. V prošlem tednu je bila tendenca v glavnem nespremenjena. Blago se je prodajalo največ doma. Izvoz je bil neznamenit, dasi je inozemstvo prilično zanima za pšenico in koruzo. Prometne razmere so se nekaj zboljšale. Pšenica je notrala v Vojvodini 450—455, rž 375—400, oves 290—300, ječmen 300 do 350, koruza okoli 275 Din z vstopno postajo. Po moki je bilo živahno povpraševanje; št. «0» se je tržilo po 675—700 z milina. — Vreme je bilo povojno, dež je bil dobro došel. Stanje posevkov v glavnem povoljno.

Živilski trg. Cene narasle v celoti zaradi deloma radi obilnega izvoza, deloma pa najbrž tudi radi zabrane izvoza živine iz Rumunije. Te visoke cene se najbrž ne bodo dolgo držale, ker se je istočasno tudi tečaj dinarja zboljšal.

Vinski trg. Vinska trta v naši državi je v splošnem dobro prezimila. To ima za vzrok nazadovanje vinskih cen. Hrvaška kmetijska vina bela 8% na se tržilo po 2.75 do 3 Din za liter postavljena na postajo. Precej čvrste so pa cene dalmatinskih vin, ki jih kupujejo reške in tržaške tvrdke za Švico. Subotška in vrška vina se ponujajo po 1.50 do 1.75 Din za liter. Kupcev malo, kakor sploh vinska trgovina v celoti državi ne uspeva.

Trg za jalec. Lahno nazadovanje cen. Povprečne cene v državi so bile med 1 do 1.25 Din za komad.

Trg s sirovimi kožami. Po praznikih je bila trgovina s kožami precej živa. Inozemstvo se zanima za naše sirove kože. V Beogradu so se tržile goveje kože: do 20 kg težke po 15 Din kg, 20 do 35 kg težke po 18 Din in 35 kg in več težke 20 Din 1 kg. Jagnječe kože se imele ceno 28—30 Din.

— Glavna skupščina zagrebške borse se je vršila prošle sobote. Otvoril jo je predsednik borznega sveta g. Antić in v svojem pozdravnem nagovoru tudi poudarjal kot željo vseh gospodarskih krogov svobodno trgovino. Po sprejemu predložene spremembe pravil se je predlatal brzojav osiješke trgovinske zbornice, v katerem se prosi, naj borza v večji meri vpošteva potrebe žitne trgovine. Pri meri izvoljeni: glavni ravnatelj Srpske banke Gjorgje Veljavljivić, šef tvrdke Gustava Socherja Branko Ladjević, predstojnik Zveze industrijalcev S. D. Aleksander, gen. ravnatelj «Impexa» d. d. Milić, gen. ravnatelj Jugoslovenske banke dr. Nikola Kostentšić, ravnatelj «Granuma» Herman Kraus, predsednik Zveze trgovcev Ernest Grünwald in borzni mešetar Maksim Stern.

— Nasvet za odpravo pomanjkanju gotovine. Beograjska «Samouprava» piše o denarni krizi in zahteva, naj se ta omili s pomočjo večjega posojila v inozemstvu.

— Propast dunajske banke. Kontinentalna banka na Dunaju, o katere plačilnih težavah smo že poročali, je propadla.

lagala kot delovanje «duha teme». Priprčana je bila, da je Rasputin nezmožljiv, in da svetuje le to, kar je dobro. Niti slutila ni, da je Rasputin prodajal imenovanja za denar. (Prim. spomine S. Beleckege, ravnatelja petrograjske policije, ustreljenega od boljševikov)

Leta 1915. so bili preprečeni vojni načrti Joffreja in Kischenerja, ker ni Rusija vpoklicala sibirskih domobrancev. To se je zgodilo zato, ker tega ni dopustil Rasputin. Njegov sin bi namreč tudi moral na vojno... Na napade ogorčenega generalnega štaba je carica odgovorila: «Treba je poslušati našega prijatelja. Njega je poslal Bog! Ubogajmo ga in za Rusijo pride velika in krasna bodočnost.» Carica je častila Rasputina kakor malika. Poslala je možu požirek vina, katerega je pila pri Rasputinu. «To je menda madeira. Natoči v čašo in izpiji.» Rasputin je nardil carju čudodelno palic. Carica ga je prosila, naj jo upo-slovi vselej v težkih trenutkih.

Septembra meseca 1. 1915. se je vršila odločilna seja ministrskega sveta, na kateri so bile sprejete za dvanajstjo usodne smernice ruske notranje politike. Car se je pripravil na sejo samo s tem, da si je po nasvetu carice večkrat počesal lasje s čudotvornim Rasputinovim glavnikom. Rasputin sam, prebrisan kakor kmet, je kmalu razumel carico in je podžigal njeno in carjevo častihlepnost, ko je šlo za vrhovno poveljstvo armade. Priporočal je carici vedno ljudi, na katere se

je lahko zanesel. Carica je bila njegovo slepo orodje in se je nesebično zavzela za vsako priporočeno imenovanje. Osamljena in obsovana je blazno nadaljevala borbo z vero v končno zmago, svetega «božjega človeka». Zadnje caričino pismo je od 17. decembra 1916. To noč je bil ubit Rasputin pri knezu Jusupovu. «Ne morem, nočem verjeti, da je ubit.» piše carica. «Naj se nas usmili Bog.» Potem, ko se je našlo truplo čarovnika v Nevi, je odpotela carica carju v dveh dneh 6 obupnih brzojavov, polnih hrepenenja po maščevanju...

Rasputin je vodil Rusijo iz groba. Car je prihitel k obupani ženi in je izpolnil vse njene želje. Izvršila so se številna imenovanja reakcionarcev. Zborovanje dume so odložili na februar — a usodni februar 1917. je prinesel — konec monarhije.

Kruta smrt je končala skrbipolno in mračno življenje zadnje ruske carice. Toda še bolj tragična je usoda Rusije, države, katera je obsegala eno šestino zemlje, v kateri ne zahaja solnce, in katera je s svojimi 150 milijoni prebivalcev polnila z žitom in sirovinami trge celega sveta. Težko in sramotno je verjeti, da so vodili veliko rusko državo v usodnih letih svetovne vojne sebični in roparski dostojanstveniki, kateri niso niti mislili na domovino. Kdo bi bil verjel, da so bile smernice ruske politike odvisne od takih žalostnih vzrokov, kakor nam jih razodevajo zaviski carice iz zadnjih let njenega življenja!

Iz življenja in sveta

Divji mož v Ljubljani

Prvi ljubljanski hotel je imel ime »Divji mož.« Toda ne slovensko, nego nemško: »Wilder Mann«. Ljubljancem se rekli hotelu »Bidelmon«. Hotel je bil tik magistrata na levi strani v hiši, v kateri je danes Jugoslovanska Matica. Na pročelju te hiše je visela kovinska okrogla plošča s sliko orjaškega moža z ogromno gorjajočo, a skoraj povsem nagega. Le okoli ledij je imel ovit kos živalskega kožuha. Menda je ta mož predstavljal Herakleja. Gotovo je, da je bil »Bidelmon« imeniten in dober hotel; v njem so se ustavljali celo avstrijski cesarji in nadvojvode. Kakšno ulogo je igral »Bidelmon« v dobi prve okupacije Ljubljane po Francozih pod poveljstvom iz Italije proti Dunaju prodirajočega Napoleona Bonaparta, je čitati v Ovekarjevem zgodovinskem romanu »Svitanje«. Romanovi dogodki pa so zajeti iz zgodovine leta 1796. in 1797.

Lahko si mislimo, kakšna senzacija je bila v Ljubljani, ko se je pred 60 leti pojavil ne naslikan, nego resnično živ »Bidelmon« — divji mož! Vsa Ljubljana je drla na Kongresni trg gledat divjaka. Tam je imel neki Lavasseur plateno kobilico, v njej pa je tulil in grčal skoraj čisto nag mož. Le okoli ledij je imel ovito cunj. Divjak je bil rujav kakor umazan cigan, srednje rasti in okoli 22 let star. Ljubljancem so stremeli, zakaj živlega divjaka, ki je bil še napol zver, doletel res se niso nikoli videli. Stari ljudje pa so se spominjali plošče in slike na nekdanjem hotelu »Bidelmonu« in so trdili: »Čisto tak je, kakor bi skočil iz plošče!«

Med radovednejši je bil tudi Fran Levstik. Divjak je renčal, razbijal kakor besen okoli sebe, trgjal žive globe in kose masil v usta. Zlasti pa je rad čikal. Toba si je natlačil v usta, da je bil kakor otekel. Ampak Levstik je vendarle dvomil, da bi bil mož resničen divjak. V »Napreju« ga je popisal, da ima dolge, črne, šestinaste lase, po obrazu, prsih, nogah in rokah razne bele pike, da z ustnicami vedno giblje, a ne govori, nego le kavrdrá kakor jezen puran. Sirovo meso in tobak sta mu najboljše slaščica.

Lavasseur je prodajal ljudem tudi knjižico, ki je pripovedovala, da je l. 1855. francoskega kapetana Odina vrgel vihar z ladjo na oceanski otok. Tam je Odin našel divjake. Mornarji so tri divjake siloma vzeli na ladjo; dva sta na morju umrla, tretji pa je dospel v Evropo. Ker se ni dal omikati in olikati, ga je Odin odstopil Lavasseurju, da ga tri leta razkazuje po svetu.

Levstik je ugovarjal proti suženstvu in izkoriščanju divjaka ter je opozoril vlado na § 16. obč. držav. zakonika, češ da je v Avstriji vsak bivši suženj svobodan. Ljubljanska vlada je v »Laib. Ztg.« odgovorila, da razkazuje Lavasseur divjaka moža z njegovim privoljenjem. Nato je Levstik vprašal vlado v »Napreju«: »Da je divji mož privolil, kazati ga po svetu, to je mogoče; toda ker divjak ne zna govoriti, ampak samo kavrdrá kakor puran, naj slavna gospoda pove, v kakšnem jeziku je dal to privolitve.«

Blamirana deželna vlada je nato Lavasseurju ukazala, naj z divjakom izgine iz Ljubljane. Lavasseur je nato z divjim možem odpotoval v Zagreb, kjer so ga zaprili, divjaka pa so izpustili.

»Divji mož« se je vrnil v Ljubljano in postal karamist in kostanjar. Nato se je oženil in imel otroke. Seveda se je povsem ubelil in ukrotil; znal je lepo govoriti ter je bil — kultiviran človek — furiantski kostanjar. Pripovedoval je, da ga je Lavasseur najel in mu plačeval po dva goldinarja na dan za to, da je lahko vernežem igral — divjega moža. Tako je Levstik blamiral vladno gospodo in Ljubljancem, ki so na Kongresnem trgu plačevali, da so smeli občudovati »Bidelmona«.

Propaganda za vino

Z ozirom na to, da je v največji in najbogatejši zemlji na svetu, v Zedinjenih državah Amerike, prepovedano točenje alkoholnih pijač, je postalo vprašanje antialkoholizma na vsem svetu zelo aktualno. Alkohol, kakor tudi drugi strupi vzbujajo v ljudeh strast in zaradi tega se jim težko odrečejo. Toda vpoštevati moramo, da je produkcija alkohola v mnogih državah velika in čisto tudi edini vir dohodkov za prebivalstvo. Zaradi tega je razumljivo, da naletijo težnje antialkoholizma čisto na hud odpor. Pogostoma pa se čujejo tudi od strani znanstvenikov glasovi v obrambo alkohola. Tako je nedavno priobčila »Prager Presse« zanimiv članek pariškega dopisnika tega lista, ki bo gotovo zanimal tudi naše prijatelje »dobre kapljice«. V tem dopisu pravi dopisnik, da bo konzorcij za izvoz francoskih vin vzporedil veliko propagando v prihodnosti. S to propagando hoče na znanstveni podlagi izpodbiti naziranje, da je vino škodljivo. Današnje stanje borbe proti pokretu, ki stremi za omejitvijo uživanja vina, je bilo obrazloženo na neki skupščini, ki so jo sklicali francoski vinogradniki, in na katero so bili povabljeni tudi vsi narodni poslanci. Posebno značilno je dejstvo, da se je v zadnjem času pričelo braniti in opravičevati uživanje vina tudi z medicinske strani. Francoski minister za poljedelstvo Cheron je izjavil dopisniku »Prager Presse«, da je še za časa svetovne vojne kot državni podtajnik naročil Pasteurjevemu inštitutu in njegovemu glasovitemu šefu doktorju Rouxu, da naj znanstveno raziskuje, v koliko škoduje, odnosno koristi uživanje vina. Ti poskusi še danes niso dovršeni, dovedli pa so do rezultatov, ki nas morajo napraviti oprezne pri našem razsojevanju o vinu. Dr. Roux je na primer ugotovil, da postanejo morski prašički, katerim se daje redno zmerna količina vina, odpornejši proti raznim infekcijam, dočim oni morski prašički, ki ne uživajo vina, tem infekcijam navadno podležejo. Po dosegljih raziskavanj je tudi dognano, da so vitamini, ki so v vinu, v gotovih slučajih neobhodno potrebni ljudskemu organizmu. Bodoči bojni klic nasprotnikov alkohola naj se torej glasi: »Do z žganjem, naj živi plemenito vino!«

Dežela moških ponujačev

Nikar se ne bojte! To ni dežela Kranjska, niti Slovenija, niti Jugoslavija. Moški ponujač je pri nas zelo redka prikažen. Zakaj? Ker imamo nadštevilo žensk. V Kaliforniji je drugače. Tam so moški ponujači tako vsakdanja prikažen, da je morala država v zaščito žensk izdelati posebne zakone in uvesti nenavadno policijo.

Tej čudni policiji stoji na čelu — ženska, miss Goodvinova. Lepa ženska vitke postave, krasnega obraza, z eno besedo: očarujoče zunanosti. A miss Goodvinova ni samo lepa, ampak tudi kruta. Nihče se ji ne sme približati brez kazni, kaj šele, da bi se jo upal poljubiti! Prišel bi takoj v dosmrtno ječo.

Torej v Kaliforniji moški ne sme govoriti nepoznane ženske. Ako to stori, se pregreši zoper zakon. Lepa miss Goodvinova ga spravi pod ključ. To so polizkusili že mnogi nadležni časnikarji, ki so hoteli od lepe policijske glavarice doznati, kako vrši svojo službo. A reporterji so miss Goodvinovo naposled vendarle ukanili. Iztahtali so: ne smemo se lepotic približati posamič... torej sturimo skupaj! In so storili. Zbrali so se v veliko gručo in šli k hrabri policijski načelnici, ki lovi pustolovce. Doznali so sledeče:

Stiri kategorije moških so v Kaliforniji, ki so tako nesramni, da se upajo nagovarjati lepe ženske. V prvo katego-

rijo spada možje, ki zasačijo svojo ženo pred izloženim oknom ter ji jamejo šepetati: »Vse to lahko dobiš«. Mnoge ženske se na te limanice vjamejo. V drugo kategorijo spadajo pustolovci, ki pobirajo svoje žrtve ne v žakelj, temveč v avtomobil. Vozarji se z njimi na »čisti zrak«. Možje tretje kategorije so navadni vsiljivci. Svoji žrtvi se približajo s ponižnim vprašanjem: »Kako pa vam uga-ja v našem mestu?«. Razgovor se potem razplete do ljubezni. Sledijo sestanki, poljubi, zaroke; slednjič možki izgine in de-vice ostane sama. V četrto kategorijo spadajo pustolovci posebne vrste. Ti možje nosijo vedno pri sebi steklenico kake opojne pijače. Z njo omamlijo žensko bolj nego z zlatom ali s kito cvetja. Ti možki so ženskam v Kaliforniji najopasnejši. Zato se Kalifornianke čuvajo pred njimi.

Mi nismo dežela moških ponujačev. Hvala bogu! A pekla, zakonskega in nezakonskega imamo tudi brez kalifornijskih postav za zaščito ženske varnosti in brez ženske policije. Mogli bi pa pri nas uvesti zakon za zaščito pred ženskimi muhami.

Moskva, mesto beračev

Komunizem, ki je gledal v ruskem boljševizmu svoj ideal, je propadel po vsem svetu. Ljudje so spoznali na ruskem vzgledu, kam vedejo nove teorije komunizma. Juri Popov poroča v »Frankfurter Ztg.« iz Moskve: Vojna je po vseh državah neverjetno pomnožila število beračev. Toda nikjer ni teh nesrečnikov toliko, kolikor v Rusiji, ker nikjer se niso valovi prevrata lomili tako strahovito. Res je, da ti valovi padajo in boljševiška ladja plo-ve zdaj po razmeroma mirnih vodah, ali prav sedaj je videti strašno število poneerečencev, ki begajo okoli brez upanja. Pravijo, da je Indija dežela beračev. Jaz nisem bil ondi. Toda mislim, da je danes v Moskvi več beračev, nego v Kalkuti. Najprej so pridrele cele vojske beguncev iz okrožja gladi. Samo oni more razumeti vso grozoto današnjih dni, kdor je videl trume teh polnagih, polzmrzlih ljudi. Polovica teh strada po moskovskih ulicah. Z upadlimi lici, posušeni do kosti, razmršenih las preko obraza, drhteči po vsem telesu, modri od mraza, javkajo po vogalih, se valjajo po snegu in blatu ter padajo mimo idočim pod noge. A potem one brezkončne kolone otrok, ki beračijo. Armada okoli 15.000 otrok bega po moskovskih ulicah in kolodvorih ter krađe. Dospeli so iz vseh krajev Rusije in brez očeta in matere. Potovali so cele mesece do Moskve in mnogo jih je bilo povoženih. Med njimi so 14letni dečki že ubijalci, razbojniki in tatovi; dvanaestletne deklice so prostitutke, uživajo kokain in alkohol ter žive od beračanja. Sovjetska vlada je odprla mnogo sirotišnic, a nemogoče je, sprejeti vse množice pod streho. Zato beračijo po ulicah begunci, zločinci, otroci, menihi, kmetje, samo inteligenca ne.

Ruska inteligenca nosi junaško svoj križ in dela z vsemi silami. Pri nekem nemškem prijatelju, ki živi v Moskvi zaradi trgovskih poslov, je videl dopisnik služkinjo, ki je znažila tla. Nemec je govoril s služkinjo francoski. Na svoje začudenje je izvedel, da je služkinja grofica, ki ji je mož, gardni častnik, padel na vojni. Neka druga žena v slabih cunjah se je dopisniku ponudila kot prevajalka iz angleščine in francosčine. Njen mož je bil ruski poslanik in baron, ona pa je bila dvorna dama carice matere. V moskovski hotel, kjer stanujejo novinarji, prihaja star gospod ponujat gledališke vstopnice in razne predmete. Govori docela gladko več jezikov. Bil je general kavalerijske brigade!

Največ čitane knjige

Poročajo, da je »Das literarische Echo« pri vseh večjih javnih ljudskih knjižnicah vprašalo, katere knjige čitajo v Nemčiji največ. Odgovori so zanimivi. Med nemškimi pisatelji imajo največ bralcev Rudolf Herzog, nato Ganghofer, potem Klara Viebig, Löns, Stratz, Zobeltitz, Paul Keller, Frenssen, Zahn, Sudermann in Gerstäcker. Vsi drugi manj. Izmed tujih pisateljev stoji na čelu Dostojevskij, nato Tolstoj, Strindberg, Rolland in Zola, Hamsum in Tagore. Slabe literature v nemških javnih knjižnicah sploh ni dobiti. Hans Joachim Hermann, ki je to anketo povzročil, pa poroča, da čitajo Nemci izven knjižnice vendar še rajši nego vse navedene dobre pisatelje, prazne spise Anni Wothe in Hedvige Courth-Mahler; tudi Eschstrath se ni pozabljena. Optimistična literatura je danes Nemcem najljubša. Izmed znanstvenih knjig so čitali največ Spenglerjev »Untergang des Abendlandes«, Keyserlingov »Reisebuch eines Philosophen« in Bonselsovo »Indienfahrt«.

Tragedija mlade Dunajčanke.

Ameriški listi obsežno poročajo o samomoru mlade, lepe Dunajčanke Helene Sonnenthal, ki se je v Njujorku vrgla z devetega nadstropja hotela Astor in se popolnoma razmehala. Lepa Helena je iz stare ugledne dunajske familije in je dovršila trindvajset let. Zeljna dobre karjere se je s svojo starejšo sestro odpravila v novi svet, da se posveti operi. Bila je zelo nadarjena pevka, a sreča ji vseeno ni bila mila. Svojo ambicijo in umetniške sposobnosti je morala podrediti borbi za vsakdanji kruh ter je končno sprejela službo v hotelu Astor kot »elevatorgirl«, uslužbenka pri liftu. Med tem se je njena sestra poročila in se z možem odpravila iz Njujorka. Helena je obupala nad seboj in se poglala v smrt.

× Tutankhamen v opereti. Ubogi faraon Tutankhamen, nemlo predramljen iz večstoletnega sna, svatuje zdaj v pariških Folies dramatiques. Življenje njegovo je postalo opereta, naslovljena »Le mariage de Pyramkdon«. Originalni kostumi, kakor je sploh v pariški umetni obrti »egipčanstvo« postalo glavni trumf, čeprav v Parizu nikdo ne zna prav izgovoriti imena velikega kralja. Zato so ga na operetnem odru prekrstili v — Piramkdon. To ime si vsaj vneto Parizanke lažje zagrebejo v prijazni spomin.

× Angleški parlament za zaščito živali. Anglija je država klasičnega imperijalizma, v kateri je polnomanje dolžnosti narodnega poslanca zelo visoko razvito. Drugod je navada, da se poslanci brigajo samo zase, ali kvečjemu še za svoje volilce. V Angliji skrbje parlamentarci tudi za usodo živali. Nedavno se je v londonskem parlamentu vršila debata o zaščiti živali. Neki poslanec je predlagal, naj se prepovede dresura konj, psov, opic, papig in medvedov. Ako bo zbornica ta predlog sprejela, bodo iz Anglije izginili vsi cirkusi in podobne ustanove.

× Marx in Lenin subverzivna elementa. Kje? V Italiji. Oblasti so namreč prepovedale gijone slike, ker spadata Marx in Lenin po naziranju sedanje fašistovske vlade med »subverzivne elemente«.

× Žena kot prtljaga. Belgijski prometni minister je te dni rešil na obče zadovoljstvo prav težak problem. Neka dama, ki mnogo potuje, se nahaja v jako mučnem položaju. Je namreč tako debela, da se ne more spraviti skozi nobena vrata železniških vagonov. Zato je gospa prosila, da se ji dovoli potovati v vagonu za prtljago. Njeni prošnji je ministrstvo po dolgem preiščevanju ugodilo, vendar pa je stavilo dva pogoja: Žena je morala podpisati izjavo, da ne bo zahtevala nobene odškodnine za slučaj, kakor nesreče ali telesne poškodbe, ki bi jo zadobila, če bi ji eventualno padel kak prtljažni predmet na glavo in pa da se mora dati pred vsakim potovanjem preiskati. To je gotovo prva ženska, ki odhaja na potovanja kot — prtljaga.

Zahvala.

Povodom smrti nepozabnega nam pokojnega gospoda

Gašperja Lundra

sva od prijateljev in znancev prejela toliko izrazov iskrenega sočutja, da se vsem, ki so kakorkoli izkazali pokojniku svojo naklonjenost in ljubezen, prav od srca zahvaljujemo.

Prav posebno nama je dolžnost, da izraziva svojo globoko čutno zahvalo poštitovalnima bratoma gg. Rudolfu in Janezu Siherlu v škofji Loka, ki sta dejanski pripomogla, da je vsa v danih razmerah zelo otežkočena pogrebna prireditev potekla tako redno in nadvse pristrčno.

Zahvaliti se nama je posebej tudi g. župniku dr. Klinarju za prijateljske posete in za vse tolažilne besede predragemu pokojniku v težkih urah trpljenja. Istotako se od srca zahvaljujemo sokolskemu pevskemu zboru za v srce segajoče prekrasno petje.

Vsem, prav vsem najino ponovno zahvalo!

Škofja Loka-Ljubljana, dne 16. aprila 1928.

Imenom vseh ostalih

soproga Marija in sin Drago Lunder.

645

Naša preljuba mamica, sestra, gospa

Karolina Podjed, roj. Kalb

posestnica in gostilničarka

je danes po dolgi, mukopolni boleznii umrla.

Pogreb se vrši v torek ob 4. uri popoldne na tukajšnje pokopališče.

Maša zadušnica se bere v sredo ob 7. uri v tukajšnji farni cerkvi.

Videm pri Krškem, dne 15. aprila 1928.

Friderik, Lovreno Kalb, brata.

Karlo, Angela Podjed, otroka.

Brez posebnega obvestila.

644

Dne 14. aprila je v Gospodu zaspal

TINKO DEREANI

trgovec z lesom

v starosti 82 let.

Pogreb predragega pokojnika bo 16. t. m. ob osmi uri jutraj.

V Žužemberku, dne 14. aprila 1928.

Žalujejoči ostali.

išče trgovske zveze.

Mnogo vagonov blaga na zalogi, kakor: tiskovni papir, brezlesni, velure itd. se odda takoj. — Osebna vprašanja v torek med 13. in 14. uro v hotelu »Union«, soba 102. Hampel.

Proda se

posestvo

pok. Josipa Rošija v Zagorju ob S., obstoječe iz vile št. 82 z vinskimi kletmi in hiše št. 24 z gospodarskimi poslopi in mlinom z vodno močjo. Pojasnila daje g. Tomo Koprivc, gostilničar v Zagorju. Ponudbe je staviti do 29. t. m. zastopniku dedičev notarju dr. Josipu Krevlu v Litiji.

633

Laneni firnež

iz holandskega lanenega olja

Steklarski kit

(Glaserkitt)

Minium kit

lasnega proizvoda v vsaki količini ponuja

„MOSTER“, tvornica laka, d. d., Zagreb, Mesnička ul. 13.

Objave

* **Kino Matka v Ljubljani** opozarja cenjeno občinstvo in vse šole, da se danes 17. t. m. vrši zadnje predvajanje znamenitega in krasnega filma „Pot Hanice v nebesa“ po motivih Gerharda Hauptmanna. Za šolsko mladino od 4. — 7. zvečer so cene znižane. Od 18. — 21. t. m. se predvaja velika pustolovna drama „Junak pustinje“ ter krasna, nad vse zabavna predigra, v kateri nastopa znamenita opica-človek Joe Marlin.

* **Slovensko planinsko društvo v Ljubljani** naznanja svojim članom, da so dospeli dolgo pričakovani planinski znaki. Dobivajo se v osrednji pisarni SPD v Ljubljani za ceno 25 Din en komad.

* **Jurjevanje na ljubljanskem gradu** priredbe ob priliki cerkvenega prošenja Sentiakobsko-trnovski ter Sempeterski moška in ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda. Ta najbolj demokratična ljudska prireditev v našem mestu obeta biti letos največja od vseh tovrstnih dosedaj prirejenih, ker sodeluje pri njej nad 300 oseb. Tekmovanje med podružnicami je veliko v vzvišenemu cilju, kdo bo več pridobil naših potrebnih in koristnih šolskih družbi.

* **Turistovski klub „Skala“** opozarja svoje člane, da v bodoče ne bo več objavljaj svojih prireditev (izletov, tur itd.) po časopisju, temveč le potom svojih oglasnih tablic, ki se nahajajo v izložbenih oknih trgovin Jurman, Selenburgova ulica, Krišper, Mestni trg, Zalaznik, Stari trg, Zankl, Sv. Petra cesta in Magdič, Aleksandrova cesta.

* **Članstvo radikalno-demokratskega kluba „Tabor“** opozarjamo na današnje predavanje, ki se vrši ob 20. uri v prostorih „Kazine“. Predava g. dr. Anton Urbanec: *Finančna politika pok. češkoslovaškega ministra dr. Rošina*. Og. starešine in člani naprednih akademskih društev so vabljeni. — Odbor.

* **Tovarišem Triglavom iz Zagreba!** Tajništvo J. A. D. „Triglav“ v Zagrebu obvešča svoje člane, da traja redno vpisovanje v letni semester od 6. aprila do 19. aprila. Prošnje za menzo in stanovanje je vložiti čim prej. Za razne druge informacije je tajništvo članom na razpolago. Za odgovor naj se priloži znamka. Tajništvo.

* **Krapske Toplice** kraj Zagreba. Termalno ovo kupališče in liječilišče protiv reume, gihla, išlase, ženskih bolezni itd. otvoreno je sa danom 1. aprila te može primati bolestanke na liječenje i oporavak. Do 15. juna te pošlje 1. septembra 25 odst. popusta kod cijene stanova i kupelji, a za činovnike državne i općinske te umirovljenike, invalide itd. 50 odst. Dolazak na postaju Zabok-Krapske Toplice treba pravovremeno javiti. Sve upute daje i prospekte razaslija kupališna uprava.

* **Odkladijanje smeti**. Mestni magistrat ljubljanski opozarja, da je vsako odkladijanje smeti, pepela, črepij in druge nečistote na obrežje Ljubljane, Gradašnice in Malega grabna strogo prepovedano. Enako tudi metanje teh predmetov v vodo. Smeti in druge odpadke je oddajati le mestnemu smetanju, v kolikor se v trnovskem in kakovskem okraju ne vporablja za gojenje vrtov in travnikov. Obrežje Ljubljane in njenih dotokov mora ostati snažno. Prestopke bo mestni magistrat strogo kaznoval.

Dopisi

PODNART. V nedeljo, dne 15. aprila je vprizorila „Podružnica Jugoslovenske Matice“ v Podnartu igr. „Moš uniforme“, ki je do zadnjega kotička napolnila dvorano. Vloge so bile dobro razdeljene. Posebno se je odlikovala gđ. M. P. kot Agata. Tudi g. F. je zelo dobro igral vlogo žida Mayerja. Ostali igralci so svoje vloge izvedli zadovoljivo, pripravljali bi samo malo več živahnosti in gibčnosti. Kar se pa tiče režije, bi se dalo popraviti še dokaj nedostatkov. Pričakuje, da bo v bodoče tudi med občinstvom vladal red in mir. V ostalem je prireditev prav dobro uspela in želimo, da se nam nudi kmalu kaj silčnega. W.

KRŠKO. Minula je Velika noč, čas pisanje in potice, veselja in radosti. Realnost in vsakdanost življenja se zopet pričenja in pričenja se delo. S prebujajočo se naravo otrese se tudi človek zimskega mrtvila in stopa z novimi močmi na delo. — Ravno nasprotno pa je v podružnici naših prirodnih krških Kolašč. Komaj je posijalo zlato sonce in zbudilo naravo k novemu življenju, prenehalo je „Kolo“ s svojim delom. Seveda pa se ne sme misliti, da se je vse društveno delovanje ustavilo. Prilagoditi se je treba času in pa krajevnim razmeram. — Prenehali so le nedeljski sestanki. Ker so sestanke poselele ponajveč okoliška dekleta, ki imajo sedaj spomladaj največ opravila na polju in vabijo solnčni dnevi tudi naše meščanke venkaj v prirodo, morali so se sestanki prekiniti do pozne jeseni. — Na teh sestankih so se vršila izredno zanimiva in poučna predavanja od strani g. učiteljev in učiteljic meščanske in osnovne šole, kakor g. ravnatelja Vutkovića, g. Tone Gasparija, gđ. Nežice Kosec, gđ. Pavle Ziererjeve in gospe Marice Vutkoviće, ki so svoj piščol odmerjeni prosti čas, posvetili še Kolu. Na sestanku vršil se je pa tudi poduk ženskih ročnih del in prikrojevanih oblek, kakor g. Ivanki in Lojzki Sovretovi, ki sta vsako nedeljo popoldne žrtvovali „Kolu“ in podučevali naša dekleta. — Lepe uspehe je že dosegla podružnica Kola v Krškem tekoma svojega dveletnega obstoja, želeli bi pa bilo, da bi v prihodnji jeseni še z večjim zanimanjem in v obilnejšem številu poselele Kolašice, — posebno naše gospodične meščanke, ki v dolgih, pustih zimskih nedeljskih popoldnevih ne vejo samega dolgočasia kaj začeti — sestanke „Kola“, na katerih se teoretično in praktično izobražujejo. Le tako se bo mogla mlada podružnica še lepše razvijati in doseči svoj plemeniti namen, ki si ga je stavila na čelo svojega programa: skrbeti za naše osirotele malčke.

MURSKA SOBOTA. Šolsko vodstvo in občinski urad v Dobrovniku sta prejela od okrajnega glavarstva iz Murske Sobotice odlok, naj odpove finančni straži stanovanje v občinski hiši in da naj se stanovanje takoj izprazni za šolo. Občina je sicer takoj izvršila ukaz, vendar pa stanovanje še vedno ni izpraznjeno, vsled česar trpi šolski pouk veliko škodo. Naravnost nečuvno je, da se v eni učni sobi poučuje 118 — 120 otrok. To je gotovo rekord, čeprav jako žalosten. Prosimo merodajne kroge, naj ukrepejo nemudoma vse potrebno, da se odpomore sedanjim neznosnim razmeram.

Uradnik - knjigovodja - bilancist

z daljšo prakso v kakem denarnem zavodu se sprejme. Ponudbe z referencami in zahtevo plačo je vpsolati na Obrtno hranilno in posojilno društvo, r. z. z o. z. na Bledu.

Oklic prostovoljne dražbe.

Na prošnjo dedičev po dne 20. januarja 1923. umrlem vpokojenem župniku Ivanu Vidergarju v Radomljah se bo vršila

dne 26. aprila 1923. ob 9. uri dopoldne

v župnišču v Radomljah prostovoljna sodna dražba v zapuščino spadajočih premičnin, sobne in kuhinjske opreme, posode, knjig (povestne in bogoslovne vsebine), Valvazor, Krajčeva izdaja, Mayerjev konv. leksikon, Dr. Weissova Weltgeschichte in 15 zvezkov „Dom in svet“ in drugo.

Dražbeni pogoji se bodo razglasili pri dražbi.

Okrajno sodišče v Kamniku, odd. I., dne 13. aprila 1923.

POZOR!

Za novo dograjeno tovarno za železno industrijo z kompletnimi najmodernejšimi stroji, ležečo na prometnem kraju tik železnice, se išče družabnik. Potrebni kapital Din 1.000.000.—. Stanovanje na razpolago.

Ponudbe pod „SEVER“, na anončno družbo Aloma Comp., Ljubljana, Kongresni trg 3.

638

Mali oglasi v „JUTRU“ imajo dober uspeh!

GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE

ceneje in trajnije so kakor usnenci
Najbolje varstvo proti viagi i mrazi

Mali oglasi

stanajo z državnim pečkom na inzerate vrod do 20 besed! Din 5.—, vsaka nadaljnja beseda 50 par več. — Plača se vedno naprej (lehtu tudi v znakih). Na vprašanje odgovarja uprava le, ako je vprašanje priložena znamka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (1 Din).

Službe

Brivski pomočnik, prima moč, z daljšo prakso, se sprejme takoj. R. Grobelnik, Celje, Glavni trg, 17. 1322

Samostojni knjigovodja (bilancist), dober organizator, mada moč, s takojšnjim nastopom za provinco se išče. Ponudbe s navedbo plačilnih zahtevkov na upravo „Jutra“, pod „Šter. 476“. 1331

Službe išče 1323 gospodinja, 33 let stara, s 4 mesece starim otrokom. Vajena je gospodinjstva, v kuhinji in na polju. Naslov N. A., pošta Sr. Križ pri Kostanjevici (Dolenjsko).

Dečko 1333 nad 16 let star, ki razume delati na vrtni, dobi lahko stalno mesto. — Ponudbe: Zdenka Prinz, salon črjača, Duga ul. 8, Zagreb.

Popoldanski službo išče državni uradnik, izkušen v vseh knjigovodstvenih poslih in korespondenčni. Vzame tudi delo na dom. Cenjene ponudbe pod „Popoldanski zaslužek“ na upravo „Jutra“. 1334

Deklica 1312 15 let stara, iz poštene trgovske hiše, želi vstopiti kot učena v kako večjo trgovino s mehanim blagom na deželi. Naslov pove uprava „Jutra“.

Laški, francoski, srbohrvaški in nemški korespondent z bančno prakso, strojepec, išče zaposlenja za nekaj ur dnevno. Ponudbe pod „Jezikovni izvedenec“ na upravo „Jutra“. 1315

Sivilja, 1302 izurjena za perilo in obleke, gre šivati na dom. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Izurj na“.

Gospodična, 1307 absolventinja državne dvorodne trgovske šole v Ljubljani, išče mesta praktikanke, kontoristinja (začetnica) ali blagajničarke. Nastop takoj. Ponudbe pod „Praktikantinja“ na upravo „Jutra“.

Krojčica, 1305 z 2 1/2 letnim učnim izpričevalom, želi dobiti trajno mesto kot pomočnica, s vso oskrbo v hiši. Naslov pove uprava „Jutra“.

Kupim

Bukovi blodi, lepi, zdravi, debeli, od 2-30 m naprej, se kupijo. Ponudbe pod „Bukovi blodi“ na upravo „Jutra“. 1275

Prodaj

Napredaj: 1299 motorna krožna žaga (Cirkular) 12 HP, prikladna za mizarje in za karjavo drv, pri J. Iviču, Brežice ob Savi.

Sadike šparglja, slo. ite francoske vrste, zgodnji „ed' Argenteuil“, komad 4 1 Din nudi trdka Jeglič, Selo, pošta Zirovnica, Gorjence. 1311

Pozor! 1306 Originalna „Puch“ nova dvokolesa s torpedo in dobro pneumatiko po Din 1900.—. Več najnovejših motorjev, novih in rabljenih ter različnih otroških vozčkov se po ceni prodajo. „TRIBUNA“, Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Spalna oprava, belo politirana, masivna, zelo elegantno izdelana, se proja za ceno 25.000 K franko Ljubljana. Ogleda se pri trdki

Josip Stolf, mizarstvo, Spodnje Loke, p. Lukovica pri Domžalah. 1269

Velika zaloga

raznovrstnih otroških vozčkov, lesenih vozčkov na 4 kolesih, dvokolesa najnovejšega tipa, malih najnovejših, motorčkov, šivalnih strojev in vsakovrstnih delov. Pnevmatika na debelo in na drobno, poceni. Sprejemajo se tudi vsa popravila. „TRIBUNA“, tovarna dvokoles, otroških vozčkov in delov. Ljubljana, Karlovska cesta 4. 1079

Velika restavracija s kavarno v SHS za 625.000 Din; **velika gostilna** z mesarijo 1.500.000 Din; **gostilna s posestvom** 300.000 Din, več vil, hiš, tovarn, posestev in odstopitev lokalov prda „Rapid“, Maribor, Gospodarska ulica 28. 1334

Kdor želi 1337 mlade Doberman pse in pisce, naj javi upravnistvo „Jutra“ pod „Doberman“.

Lokali

Pekarija se išče v najem, na prometnem kraju v Sloveniji. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Pekarija“. 1298

Pekarna v najem se takoj vzame ali vstopi kot poslovođa. — Naslov pove uprava „Jutra“. 1292

Nepremičnine

Vila pri parku v Mariboru; gostilna, tri orale zemlje in hišo; žaga z mlinom, prometna kraj; **grafišniško posestvo**, 115 oralo; **hiša** z enim in več stanovanj kakor trgovinam; **posestva** od 3 do 500 oralo; prodaja pisarna Zagoraki, Maribor, Barvaraka ulica 3.

Novozidana hiša z gostilno na Rakeku se prodaja. Natančneje se poizve v gostilni Kelc, Unec 105 pri Rakeku. 1324

Vinograd z vilo, moderno investiran, 15 minut od kolodvora Semic v Beli Krajini, v najboljšem stanju, prvostani pridelek do 70 hl, krasna lega, vodovod itd., se takoj prodaja. Cena 300.000 dinarjev. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Vinograd“. 1289

Zaga, parna ali na turbino, se vzame za več let v najem. Ponudbe pod „Lesna industrija“ na upravo „Jutra“. 1276

Stanovanja

Soba z dvema posteljama ali z eno posteljo in divanom, išče zakonski par. — Ponudbe pod „Plača dobro“ na Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 1320

Trgovci, pozor! Zastoj dobi stanovanje in lokal za trgovino v industrijskem kraju, koder mi posodi 200.000 kron. Prodajam tudi hišo za 550.000 kron. Naslov v upravi „Jutra“. 1236

Mebilirana soba za dve osebi, z vso oskrbo se išče pri boljši družini. Ponudbe pod „Stalno“ na upravo „Jutra“. 1335

Oddam sobo 1336 z dvema posteljama v novi zgradbi (suteran) in električno razsvetljavo onemu, ki plača najemninu za tri mesece naprej. Ponudba z navedbo plače na upravo „Jutra“ pod „Mirno“.

Dopisovanje

Mlada inteligentna vdova bi rada korespondirala z izobraženim gospodom v starosti od 26 do 35 let. Dopisi se prosijo pod imenom „Daljna sreča“ poštoležeče Maribor, glavna pošta. 1339

Resnega znanja želi mlad obrtnik, jako znan, v marljiv v gospodstvo, od 22 do 28 let staro. Poznejša žetitev ni izključena. Odra se le na resne ponudbe. Pisma se nastavljajo pod „Obrtnik“ poštoležeče St. Vid nad Ljubljano. 1330

Ženitna ponudba. Trgovci in obrtniki, 38 let star, v zelo prometnem kraju na deželi, z lepim lokalom za trgovino in obrt, s premoženjem okrog 1.500.000 kron, želi znanja v svrhu takojšnje žetive z gospodstvom ali vdoro brez otrok. Razume naj se na gospodinjstvo in biti mora trgovske naobrazene. Tudi naj bi imela primeren kapital za povzdigo trgovine. Resne ponudbe s sliko poslati pod „Pomlad“ poštoležeče Vrhnika C. R. 1296

Edini inteligentni sameo, kmetiškega stanu, želi znanja v svrhu žetive z gospodstvom, do 35 let staro, ki bi imela premoženje za osnovo živahne lesne trgovine. Tudi prišteni bi se na kako gostilno ali kmetijo. Pisma naj se naslovijo pod šifro „Zlato jabolko 43“ do 28. aprila poštoležeče Poljčane. 1326

Mlad obrtnik, vesten, znan, želi znanja z gospodstvom ali vdoro z dežele v starosti od 25 do 35 let, s premoženjem vsled žetive ali priženitve. Tajnost zadržana. — Ponudbe pod „Značajnost“ je poslati poštoležeče Laško. 1291

Katera gospodična ali vdova bi bila naklonjena podpreti mladega, zelo podjetnega obrtnika z zneskom 300.000 K. Poznejša žetitev ni izključena. Ponudbe se poslati pod „Marljivost 33“, poštoležeče Celje 1290

Ženitna ponudba. Mlad dobro situiran višji uradnik želi resnega znanja s simpatično 17- do 23 letno gospodično iz mesta ali z dežele v svrhu poročitve. Premoženje postranska stvar. Tajnost zadržana. Dopisi s sliko, ki se vrne, na upravo „Jutra“ pod „Idila življenja“.

Gospodična 1310 z dežele, srednjih let, večša gospodinja, trgovsko naobrazena, s premoženjem, želi resnega znanja s posestnikom, trgovcem ali kaj primernega, v svrhu takojšnje žetive; vdorec ni izključen. Le resni dopisi pod „Spomlad“ na upravnistvo „Jutra“.

Zastopnik s prima referencami, prevzame prodajo in nakup vsakovrstnega lesa in oglja. Ponudbe pod „Zastopnik“ na upravo „Jutra“. 1325

Taksiranje receptov in sestavljanje računov za bolniške blaginje in privatne sprejema magister farmacije. — Ponudbe pod „Taksiranje receptov“ na upravo „Jutra“. 1295

Uradnik

verziran v špedicijski stroki, perfekten korespondent, zmožen knjigovodstva ter srbohrvaškega in nemškega jezika

se sprejme. Reflektira se samo na prvovrstno moč. Ponudbe pod „Špedicija“ na upravo „Jutra“. 651

Lokomobile

vroča para, visok pritisk, Compound lokomobila Wolf 45/56/68 PS. 30 milijonov mark. Gradbeno leto 1911, prenovljene. Polnojarmenik na valjarjih, na kolih, prenovljen 80 mm v premeru, 22 milijonov mark, obr. dve kompletni mizarski opremi se prodaja. Kirchner stroji, vse takoj.

M. Podiesnik, Ressenheim, 647 Adolfsreiterstr. 10 (Bayern).

2 automehnika

samostojna monterja — sprejmejo autogaraže R. Thaler, Ljubljana-Slince 290 616

PRISTNI tirolski ločni

za sportne obleke, solidno in trpežno blago pri trdki 59/VI R. & E. Skaberné, Ljubljana, Mestni trg 10. 615

Prodaja lesa.

Iz gozdov mesta Kočevje se pnuudbenim potom prodaja približno 1500 stoječih jelk v doprsem premeru od 40 cm naprej, dalje približno 500 stoječih bukev, drevje polemljeno od vetra in pri sekaju poškodovano debela.

Pismene ponudbe je do 1. maja 1923 vložiti pri tukajšnjem uradu.

Zu kavgijo je položiti zmesek 12.500 Din v gotovini. Pogoji se lahko vpogledajo med uradnimi urami (8. do 12.) pri tukajšnjem uradu, ali pa se proti polžbi 25 Din dobe popisi.

Premoženjska uprava Kočevju dne 11. aprila 1923. 613

Polnojarmenik in primerno lokomobilo

novi ali rabljeni, v dobrem stanju, kupim. Ponudbe z opisom na upravo „Jutra“ pod „Parna žaga“. 637

Tovorni avto, znamke 613

Fiat (dunajski)

s polnim gumi-obročem ter priključnim vozom

Büssing

avto, z železnimi obroči, napredaj. Pojasnila daje trdka

Florjancič, Ljubljana

Vagon

bukovega oglja

lepo suho blago, fran-ko Črnomelj, takoj za oddati. Naslov v upravi „Jutra“. 631

Odda se takoj

10 stanovanj

pol zasilno mebliranih, brez perila in žimnic, soba po 1000 K, v idilnem gradu blizu železnice na Dolenskem. Pogoj šestmesečno plačilo v naprej. Na razpolago njtve in druge ugodnosti. 623

Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „STANOVANJE 353“.

Najstarejša slovenska

pleskarstva in l'čarska delavnica

Ivan Bricej, Dunajska cesta 16

se priporoča. Izvšilov točno, cene zmerno.

Ravnokar došlo: 28/1

pomladanske

novosti

A. Šinković nasl. K. Soss

Ljubljana, Mestni trg 19.